

**Norges Fotballforbunds forbud mot andel av
overgangsvederlag og begrensninger i partenes frie
forhandlingsrett ved overgang**

Kandidatnummer: 621

Leveringsfrist: 25.11.2008

(* regelverk for masteroppgave på:

<http://www.jus.uio.no/studier/regelverk/master/eksamensforskrift/kap6.html>.)

Til sammen 17378 ord

24.11.2008

Innholdsfortegnelse

<u>1</u>	<u>Innledning.....</u>	<u>1</u>
1.1	Bakgrunn og aktualitet for oppgaven.....	1
1.2	Oppgavens problemstilling.....	3
1.3	Den videre fremstilling.....	4
<u>2</u>	<u>Kort om idrettsjuss.....</u>	<u>5</u>
2.1	Idrettsjussens karakter.....	5
2.2	Rettskildebildet.....	7
<u>3</u>	<u>De aktuelle reglene i NFF's overgangsreglement.....</u>	<u>10</u>
3.1	Presentasjon av regelen i § 3 d.....	10
3.2	Forbudet mot rett til andel av overgangsvederlag / sign off fee.....	10
3.2.1	Sign-on fee.....	12
3.3	Forbudet mot begrensninger i klubbenes frie forhandlingsrett ved overgang.....	13
3.3.1	Såkalt minimum-fee release clause.....	13
3.3.2	Såkalt relegation release clause og non promotion release clause.....	16
3.3.3	Utdanningsklausuler.....	19
3.3.4	Klausuler rettet mot familiære forhold.....	21
3.3.5	Tilbakekjøpsavtaler.....	22
3.3.6	Andre klausuler.....	23
<u>4</u>	<u>Fotballforbundets begrunnelse for reglene.....</u>	<u>24</u>

4	Innsigelser mot reglernes eksistens.....	25
4.1	Juridiske forfattere.....	26
4.2	NISO.....	27
5	Implikasjoner av reglene.....	29
5.1	Omgåelse av reglene.....	29
5.2	NFF`s sanksjonsmuligheter.....	32
6	Forholdet mellom idrettens domstoler og samfunnets alminnelige domstoler.....	34
6.1	Idrettens selvdømme.....	35
6.2	Foreningsfriheten.....	37
6.3	Voldgift.....	38
6.4	Avtaleklausulenes rettslige stilling.....	40
7	Er reglene i overenstemmelse med norsk rett?.....	41
7.1	Alminnelig norsk arbeidsrett.....	41
7.2	Kontraktsrett – avtaleloven § 36.....	42
8	Er reglene i overensstemmelse med internasjonal rett?.....	44
8.1	FIFA-reglene.....	44
8.2	EØS-avtalens art. 28.....	46
9	<u>ET KOMPARATIVT BLIKK</u>.....	48

9.1 Danmark og Sverige.....	48
9.2 Spania.....	49
9.3 Frankrike.....	51
9.4 England.....	52
9.5 Andre norske særforbunds tilsvarende regelverk.....	53
<u>10 Avslutning og konklusjon.....</u>	<u>55</u>
10.1 De lege ferenda.....	55
10.1.1 Er reglene til hinder for norske fotballklubbers muligheter til å beholde sine spillere?.....	55
10.1.2 Bør reglene avskaffes?.....	57
10.1.3 Hvordan bør nye regler utformes?.....	57
10.2 Konklusjon.....	58
<u>11 Litteraturliste.....</u>	<u>60</u>
11.1 Bøker og Artikler.....	60
11.2 Internettsider.....	60
11.3 Norsk rettspraksis.....	62
11.4 Internasjonal rettspraksis.....	62
11.5 Lover og Reglement etc.....	62

1 Innledning

1.1 Bakgrunn og aktualitet for oppgaven

I fotballens verden i dag er spilleroverganger det temaet som tar mest plass i mediene. I virkeligheten er det knapt nok noen overganger som foregår i all enkelhet og stillhet, uten noe spekulasjoner, beskyldninger og antagelser på forhånd.

Fra 1980 tallet og fram til i dag har en rekke endringer forekommet som har forandret fotballen radikalt. I Norge har vi gått fra å ha amatør fotball til profesjonell status på fotballen.¹ Tradisjonelt har nemlig norsk idrett vært ensbetydende med frivillighet og begrenset økonomi. Nå er imidlertid amatør idrettens epoke er forbi, i hvert fall for toppfotballens vedkommende, og et av de viktige spørsmålene blir om idretten har klart å tilpasse seg juridisk den profesjonaliseringen av idretten som har foregått i samfunnet.

I den senere tid har flere internasjonale regler som direkte regulerer fotballoverganger kommet til. Som eksempel kan nevnes reglene om overgangsvinduer.² Disse innebærer at utveksling av spillere mot betaling kun kan foregå innen visse perioder av sesongen. De periodene av sesongen som faller utenfor disse forhåndssatte datoene kalles beskyttede perioder. Formålet med dette skal være at klubbene kan få litt fri fra alle endringer i

¹ Fra og med 1991. Til sammenligning har det blitt spilt fotball profesjonelt i England siden 1885, og i Sverige siden 1967.

² Overgangsvindu – regelen medfører nærmest alltid en viss kaosstemning den siste dagen før fristen løper ut, på engelsk kalt deadline day. Her forekommer det at lag mer eller mindre febrilsk prøver å sikre seg spillere før det er for sent. Disse reglene har blitt kritisert av enkelte klubber på grunnlag av denne effekten deadline day har på klubbene.

klubbstallen overgangsperiodene medfører, klubben kan dermed konsentrere seg om det sportslige i større grad ved at stabiliteten i spillermateriellet opprettholdes.

I Norge er overgangsvinduene nå før sesongen i mellom 1 januar og 31 mars, og midt i sesongen, mellom 1 august og 31 august.³

Regelverket endres ofte, og før 2008 sesongen har det blant annet blitt innført en ny regel om at klubbene må ha et visst antall såkalte lokalt utviklede spillere⁴ i klubben. Samtidig ble regelen som forbød klubbene å ha et større antall utlendinger fra utenfor EØS- området enn tre på kampskjemaet av gangen fjernet. Regelen er nå slik at det maksimalt skal være 11 utenlandske spillere i troppen til en hver tid, men det er uten betydning hvilke land disse spillerne stammer fra.

Utviklingen i Norge de siste årene har vist noen ting man kan slå fast som fakta. For det første har eksporten av norske fotballspillere til det internasjonale overgangsmarkedet stagnert eller flatet ut. Eksporten fikk en topp etter at det norske landslaget gjorde det svært godt med Egil ”Drillo” Olsen som landslagsjef på 1990-tallet. De norske spillerne var på det tidspunktet kjent for å være jordnære, pliktoppfyllende, solide, og ikke minst var de rimelige sett i forhold til spillere med tilsvarende kvaliteter fra andre land. Prisnivået på norske spillere økte etter hvert, og det i tillegg til at flere andre markeder som var enda rimeligere ble aktuelle for de store ligaene, gjorde at eksporten av norske fotballspillere stoppet litt opp.

Et annet utviklingstrekk man kan se er at importen av utenlandske fotballspillere til den norske Tippeligaen har økt betydelig. Dette har sammenheng med en rekke forhold som inntraff over tid internasjonalt, sportslige så vel som juridiske.

³ Fotballforbundet kan gi dispensasjon til å handle utenom disse registreringsperiodene i særlige tilfeller, jfr. Overgangsreglementet § 15-1.

⁴ LUS. Dette regelverket og praktiseringen av det har imidlertid NFF nylig kunngjort på sin hjemmeside at skal evalueres nærmere, da det ikke har fungert optimalt. Artikkel ”skal evaluere oppfølgingen av regelverket” fra www.fotball.no, 21.11.2008.

Temaet som blir beskrevet i denne oppgaven er ikke velkjent blant jurister generelt, ei heller for jurister med idrettsjuridisk erfaring.⁵ Det kan sies på tross av, eller nettopp heller på grunn av dette, at denne problemstillingen er høyaktuell i idrettsjussens og fotballens verden i dag.

Et regulært klubbskifte innebærer et opphør av et kontraktsforhold for kontraktsfestede fotballspillere. Spørsmålet om en forhåndsavtalt maksimalovergangssum og spillerens rett til en eventuell andel av dette har blitt gjenstand for debatt, og er således et meget aktuelt tema.

Ved de fleste overgangsavtaler blir klubbene enige om et overgangsvederlag og spilleren skifter klubb. Alt er dermed i orden, og partene blir presumptivt fornøyde med handelen. I denne oppgaven derimot vil jeg behandle de situasjoner der overgangene ikke går i orden som antatt på grunn av at en av partene ikke oppnår sitt ønskemål med kontrakten. Enda mer aktuelt er tilfeller der det ikke kommer i stand en forhandling rundt en overgang i det hele tatt, på grunnlag av manglende muligheter til å forhåndsregulere det partene ønsker i avtalen med bakgrunn i det gjeldende overgangsreglement.

1.2 Oppgavens problemstilling

Når en fotballspiller under kontrakt ønsker å bytte klubb, er han avhengig av at klubben hans tillatter et klubbskifte. Dette gjøres som regel ved at en annen klubb byr en sum penger, kalt overgangsvederlag, i bytte mot å få spilleren til sin klubb.⁶

⁵ Dette viser informasjon jeg har samlet inn etter å ha kontaktet en rekke jurister med idrettsjuridisk bakgrunn. De fleste eller nær sagt alle mener at problemstillingen er veldig interessant, men så godt som ingen har tenkt noe særlig over den på forhånd eller innehar noe videre kunnskap om den.

⁶ Dette foregår også på andre måter, for eksempel ved at klubber bytter spillere og gjerne da med en tilleggssum den ene veien. En annen måte er at klubben frigir spilleren gratis, såkalt ”free transfer”. Videre kan overgangssummen gjøres variabel, slik at den betinges av en rekke forhold. Slike forhold kan inkludere: klausuler som gjør vederlaget avhengig av spillerens suksess videre i ny klubb eller for sitt landslag. Slike klausuler har blitt mer og mer benyttet i senere tid. En annen mulighet er en såkalt ”sell on fee” eller

Problemstillingen i denne oppgaven blir først og fremst å gjøre rede for fotballforbundets regelforbud i deres overgangsreglement mot spillerens rett til andel av overgangsvederlaget og begrensninger i partenes frie forhandlingsrett ved overgang.

Underproblemstillingene dreier seg om de juridiske og sportslige implikasjonene som følger av regelen. Dette vil innebære en drøftelse av regelens pro og contra argumenter, en komparativ sammenligning med andre fotballnasjoners tilsvarende reglement, andre nasjonale særforbunds reglement⁷ og en sammenlignende drøftelse med internasjonale FIFA⁸- og EØS- regler. En vurdering om reglene gir tilstrekkelig klarhet i forhold til overensstemmelse med viktige avtale - og arbeidsrettslige regler og prinsipper vil også bli foretatt.

Som en følge av at idretten opererer med sitt eget regelverk med tilhørende praksis og tolkninger, vil forholdet til samfunnets alminnelige rettsregler og forholdet til våre alminnelige domstoler også bli drøftet.

1.3 Den videre fremstilling

Til å begynne med fordrer oppgaven en kort redegjørelse for det noe spesielle rettsfaget idrettsjuss og den spesielle rettskildesituasjonen som eksisterer på området.

videresalgsklausul på norsk, som innebærer at selgende klubb får en avtalt sum dersom kjøpende klubb igjen selger spilleren videre. Denne summen er ofte utregnet i fra en på forhånd fastsatt prosentandel. Andre tilfeller kan også tenkes, som for eksempel at kjøpende klubb forplikter seg til å spille en treningskamp mot selgende klubb og der selgende klubb får alle inntektene av kampen, men disse er ikke så vanlige i praksis. Det sistnevnte eksemplet forekommer imidlertid i blant der det er snakk om en stor klubb som kjøper en spiller av en liten, mindre bemidlet klubb. Da Liverpool ville hente Stig Inge Bjørnebye fra Rosenborg, ble det avtalt at Liverpool siden skulle spille en treningskamp mot Rosenborg i Trondheim.

⁷ i første rekke håndball og ishockey.

⁸ Federation Internationale des Football Associations. Hjemmeside www.fifa.com

Deretter vil de aktuelle bestemmelser i NFFs overgangsreglement bli presentert, gjennomgått og drøftet nærmere.

Reglene har vært gjenstand for en drøftelse hos enkelte eksperter på området, deres meninger vil bli sammenholdt med fotballforbundets begrunnelse for reglene i kapitlene 4 og 5.

Reglene blir til dels omgått i det daglige liv, i kapittel 6 vil omgåelse og fotballforbundets sanksjonsmuligheter bli drøftet. Kapittel 7 tar for seg det viktige spørsmålet om idrettens selvdømme i forhold til de alminnelige domstolers mulighet for å intervensere i forhold som idrettsforeningene ønsker å regulere på egenhånd.

Etter dette vil det bli vurdert om og hvorledes, reglene er i strid med internasjonale og nasjonale regler eller lovverk. Et komparativt blikk utover til andre nasjonale særforbund og ikke minst til andre nasjoners fotballforbund vil så bli foretatt.

Tilslutt før konklusjonen, vil det de lege ferenda bli vurdert hvorvidt dagens regler på området er gunstige for norsk fotball, for klubbene i Norge og for spillerne.

2 Kort om idrettsjuss

2.1 Idrettsjussens karakter

I det følgende vil det bli sagt litt om idrettsjussen som fag. Idrettsjuss er et spesielt rettsområde, rettskildemessig så vel som i det materielle innholdet.

Som følge av økt profesjonalisme og kommersialisering av idretten har idrettsjussen styrket sin betydning og innflytelse betraktelig de siste årene. Dette har medført et større behov for

rettslig veiledning og beslutningsdyktighet. Advokater, agenter, klubbledere, spillere og sponsorer kan komme i kontakt med idrettsjuss i sitt daglige virke.

Faget idrettsjuss er blant annet kjennetegnet ved at det henter inspirasjon og påvirkning fra en rekke rettsområder. Det er i første rekke fagene foreningsrett, avtale/kontraktsrett, skatterett, arbeidsrett og erstatningsrett som er tett knyttet til området.

Her til lands har nok ikke idrettsjussen som rettsdisiplin verken blitt tatt like seriøst eller fått den plassen og anerkjennelsen den fortjener.

I Norge tilbys ikke faget idrettsjuss som valgfag og heller da naturligvis ikke som obligatorisk fag, ved noen av de universitetene som har et juridisk fakultet.

På høyskolenivå finnes det imidlertid muligheter til å fordype seg i idrettsjuss i Norge.⁹

I Danmark og Sverige er det juridiske miljøet tilknyttet idrettsjussen større enn i Norge.¹⁰

Man har kommet lengre i utviklingen og anerkjennelsen av faget. For eksempel kan man ta kurs i idrettsjuss ved universitetene i Aalborg og København. I tillegg er den idrettsjuridiske litteraturen langt rikere.

I USA har man i lang tid vært opptatt av idrettens juridiske sider. Amerikanske fagmiljøer har i større grad juridisk klart å holde tritt med utviklingen som følge av den store komersialiseringen man har sett de siste 10-20 årene. Profesjonaliseringen av idretten har vært vanlig i større utstrekning over lengre tid enn i Europa, og det samme gjelder for anerkjennelsen av idrettsjuss som et selvstendig juridisk fag. Sports law er et velkjent begrep som juridisk fag, og det har utkommet flere kjente oppslagsverk om temaet. Allerede fra 1960 tallet så man der en økning i den rettslige reguleringen av flere idrettsrelaterte områder.¹¹ Det finnes også et drøss med rettsavgjørelser, om ulike sider av idrettsjussens regulering, i motsetning til her hjemme hvor man har få avgjørelser med særlig rettskildemessig verdi.

⁹ Blant annet undervises det i faget ved Høyskolen i Molde.

¹⁰ I Sverige er betegnelsen "Idrottsjuridik". I Danmark "Sportsret" eller mer vanlig: "Idrætsjura".

¹¹ Lars Halgreen, European Sports Law, side 13

2.2 Rettskildebildet

Det spesielle med idretten og dens idrettsjuss er at man over hele linjen finner en dobbelthet når det gjelder regelverk. På den ene side ønsker idretten selv å regulere seg gjennom sine lover, sin praksis og uttalelser fra egne organer. På den annen side er det hevet over enhver tvil at idretten ikke kan styre hundre prosent som den vil, da samfunnets alminnelige regler også gjelder for idretten. Norsk rettspraksis har ved flere anledninger slått fast dette.¹²

Idrettsjussen får dermed også behov for løsning av rettslige spørsmål med bakgrunn i de syv anerkjente rettskildefaktorene som anvendes ellers i samfunnet.¹³

Det er generelt skrevet lite om idrettsjuss i Norge. Disiplinen har som tidligere nevnt til nå ikke fått den plassen og anerkjennelsen den fortjener i juridiske fagmiljøer. Boken ”Idrett og Jus”¹⁴ har lenge vært det sentrale verket som har samlet artikler om ulike sider av idrettsjuridiske problemstillinger, der en rekke juridiske forfattere har bidratt. For fotballens særskilte vedkommende og dens rettslige behandling, er boken ”Fotballspillerens Klubbskifte”¹⁵ den sentrale fremstilling i Norge.

En grunn til at det kan sies å være en del uklare rettsområder og problemstillinger innen idrettsjussen er følgende:

Idrettslige konflikter blir forlikt eller løst i større grad enn konflikter på andre samfunnsområder før de kommer til rettslige behandling og prøvelse. Det er generelt få konflikter som ender i rettsapparatet. Advokatfirmaet Hjort DA, som representerer

¹² Bla Johnsen Rt 1992 s. 534, der den dagjeldende arbeidsmiljølov fikk betydning som en relevant rettskildefaktor i forhold til konflikten. Bryne-saken (Hellevik) RG. 1983 s. 167 og Mikel-dommen Rt. 2006 s. 1234 er også eksempler på dette.

¹³ Se Kenneth Andre Leren, Fotballspillerens klubbskifte, side 24.

¹⁴ Med Gunnar Martin Kjenner som redaktør.

¹⁵ Skrevet av Kenneth André Leren

Trenerforeningen, har opplyst at kun 1 av om lag 40 saker de har hatt det siste året har kommet så langt som til rettssalen.¹⁶ Bakgrunnen for dette kan være at partene ønsker å komme til en ordning i minnelighet, da rettslige avgjørelser i feil retning kan ha en stor skadebyrde for klubb eller spiller. Det kan virke som man er redde for å trå feil, da sportslige sanksjoner ilagt av idrettsorganer ofte kan virke vel så skremmende for en part i en idrettsjuridisk konflikt. I tillegg er det som kjent ikke rettslige konflikter spillerne ønsker å bruke energien og konsentrasjonen i sin korte aktive karriere på.

Den rettspraksisen man kan støtte seg til i Norge til for å få veiledning til løsningen av fremtidige eller aktuelle rettsspørsmål er dermed meget sparsommelig. En del av de avgjørelsene man har er også ikke lenger relevante, på grunn av blant annet endrede regler for overganger.¹⁷

Internasjonalt er omfanget av rettspraksis forutsetningsvis rikere enn i Norge. Man har sett at det særlig er EU-retten som har vært gjenstand for nærmere vurdering i sammenheng med idrettsjuridiske spørsmål.

Bosman-dommen¹⁸ som kom i ECJ¹⁹ i 1995, står i en særstilling og er uten tvil den rettsavgjørelsen som har fått størst betydning for fotballens overgangsregler og idrettsjussen generelt de senere år. Mye er skrevet om denne grunnleggende avgjørelsen tidligere, men kort sagt innebar Bosman dommen i hovedsak en mulighet for kontraktsløse spillere til å forlate klubben sin vederlagsfritt. Før Bosmandommen kom var spillere låst til klubben sin selv etter at deres kontraktstid hadde kommet til en ende, det var klubben som i stor grad styrte spillerens fremtid. Disse reglene ble ansett å hindre arbeidstakernes frie bevegelse, som er en av EU's grunnleggende fire friheter etter Romatraktaten.

¹⁶ Samtale med Toralf Wågheim, advokatfullmektig i Hjort DA:

¹⁷ Dette gjelder bla Bryne-saken RG 1983 s. 167 og Kolle saken.

¹⁸ Sak ECJ C-415/93

¹⁹ The European Court of Justice of the European Communities, hjemmeside på: <http://curia.europa.eu/>

Andy Webster var en skotsk landslagsspiller som i 2006 ønsket å si opp sin 4 års kontrakt ett år før den skulle utløpe, og ble banebryteren når det gjaldt FIFAs artikkel 17 om kontraktsbrudd uten at såkalt just cause²⁰ eller sporting just cause forelå.

Webster-dommen innebærer for spillere at de nå under visse vilkår har mulighet til å si opp sine kontrakter med klubben uten at sportslige sanksjoner trenger å stå i veien for et klubbskifte, og stadfestet således FIFAs overgangsreglement. I tillegg ble utmålingen av den kompensasjonen Webster måtte betale til sin skotske klubb Hearts, bejublet av fotballspillere og spillerorganisasjoner verden over²¹. Denne avgjørelsen har av en av lederne for den internasjonale interesseorganisasjonen for fotballspillere FIFPro²², Tony Higgins, blitt benevnt som den viktigste siden Bosman.

Foreløpig kjenner jeg ikke til at noen norske spillere har benyttet seg av denne muligheten. I følge fotballforbundets Thor Grønnerud²³ er det nå mer vanlig at klubbene tegner kortere kontrakter med spillerne enn tidligere, det kan være en av grunnene til at få eller ingen norske spillere har benyttet anledningen til ta en ”Webster” – ennå. Likeledes var det slik rett etter Bosmandommen kom at klubbene ville kompensere for virkningene av dommen, og dette ble gjort ved å tegne lengre avtaler med spillerne.

Fotballen og idretten for øvrig er kjennetegnet ved sin hierarkiske og pyramideformede struktur. Med klubber, lokale idrettskretser, nasjonale forbund og internasjonale forbund ser man et fra bunn til topp system. Dette medfører at det til dels blir vanskelig å få oversikt

²⁰ just cause tilsvarer rimelig grunn eller saklig grunn. Ved heving av kontraktsbrudd og påfølgende overgang som følge av just cause eller sporting just cause skal erstatning til klubben ikke betales, med mindre spilleren er under 23 år. Da kan reglene om utdanningskompensasjon som ble introdusert av FIFA i 2002 slå inn.

²¹ Hearts krevde 55 mill kr, men utmålingen av kompensasjonen ble av CAS-domstolen justert til 1,6 mill kr. Grunnlaget for denne utmålingen var kontraktens gjestående verdi fra tidspunktet ved kontraktsbrudd.

²² Federation Internationale des Associations de footballeurs professionnels. Opprettet i 1965. Hjemmeside er www.fifpro.org. 42 ulike land har nasjonale spillerorganisasjoner som for tiden er medlem av FIFPro-organisasjonen.

²³ I en uttalelse til dagbladet i artikkelen: <http://www.dagbladet.no/sport/2007/02/14/491950.html> og i ”FIFA og NFF – fotballavtaler og fotballoverganger”, i Idrættsjuristen (DK) 2004.

over fotballens mange ulike regelverk. Kenneth-Andre Leren kaller det et konglomerat av et regelsett, altså en intrikat sammenblanding av ulike avtaler, regler og regelverk²⁴

3 De aktuelle reglene i NFF's overgangsreglement

3.1 Presentasjon av regelen i § 3 d.

Kapittel 1 som har tittelen ”innledende bestemmelser”, inneholder § 3 d lyder som følger:

” Det kan ikke inngås avtale som gir spilleren rett til andel av overgangsvederlag.

Det kan heller ikke avtales begrensninger i klubbenes frie forhandlingsrett ved fremtidig overgang til ny klubb.

Avtaler med næringslivet reguleres av NFFs Lov Kap 16.”

Det siste punktet i denne bestemmelsen om næringslivsavtalene faller utenfor denne oppgavens problemstilling og vil ikke bli behandlet nærmere.

3.2 Forbudet mot rett til andel av overgangsvederlag / sign off fee

Tidligere var det i Norge med hjemmel i Standardkontrakten anledning til å avtale at spillere skulle få inntil 10 % av overgangsvederlaget av den klubben de forlot ved overgang til ny klubb. Denne regelen ble opphevet på Forbundstinget i 1998. Forslaget til endringen i de daværende reglene kom fra enkelte av klubbene i tippeligaen.²⁵

²⁴ Sitat Leren i Idrætsjuristen (DK) 2004.

²⁵ Opplyst av Roger Ness, leder for forvaltnings og jusseksjonen i NFF.

Den tidligere 10 % regelen var forholdsvis snever, da en avtalefrihet for kun en tiendedel av overgangssummen ikke kunne sies å ha medført en stor grad av reel avtalefrihet. Men det var i hvert fall noe, sett i lys av dagens system. Likevel ble det hevdet at regelen var uheldig for klubbene i norsk fotball, og at den måtte bort.

Det ble hevdet at overgangsvederlag var en sak mellom to klubber, og at dette vederlaget var spilleren uvedkommende. Spillerne fikk jo allerede sin lønn, og i tillegg i noen tilfeller tidligere både sign-on fee og sign-off fee. Det var klubbene som hadde sittet ved forhandlingsbordet og blitt enige om et overgangsvederlag som både selger og kjøper var fornøyde med, og man mente således at spilleren ikke hadde rett til å få noe av dette.

Visstnok ble det også vist til at en lignende praksis i noen andre fotballnasjoner med forbud mot at en andel av overgangsvederlaget kunne tilfalle spilleren²⁶, men dette har ikke blitt påvist nærmere. Thor Grønnerud fra NFF hevder at Tyskland hadde like regler som Norge nå har med tanke på forbud mot andel av overgangsvederlag til spilleren fra hans forhenværende klubb.

En medvirkende og utløsende årsak bak regelendringen som kom var Sigurd Rushfeldt saken i 1999.²⁷ Sigurd Rushfeldt spilte på den tiden for Rosenborg og var ettertraktet ute i Europa.

En rekke klubber var på banen, men blant annet ble flere franske klubber²⁸ avvist av Rosenborg på grunn av deres tilknyttede agenter i saken, Rune Hauge og Harald Suain. Tilslutt ble det den spanske klubben Racing Santander som fikk i stand en avtale med Rosenborg. Rushfeldt hadde i sin avtale med Rosenborg en klausul om at han skulle få 25 %²⁹ av overgangssummen som Rosenborg mottok. Rosenborg på sin side hevdet at denne avtalen kun gjaldt i forehold til en eventuell overgang til den portugisiske klubben Benfica.

²⁶ Roger Næss, NFF.

²⁷ I følge Fifa-agent og advokat i WR Marius Gisvold.

²⁸ Olympique de Marseille, St.Etienne og Strasbourg

²⁹ Dette utgjorde 7,5 millioner kroner, og det var således en solid sum var stridstemaet. Hentet fra artikkelen "Alle vil ha Sigurd Rushfeldt", tilgjengelig på <http://arkiv.alltidfotball.no/?module=articles&tournament=7&id=822>

Rushfeldt stevnet Rosenborg for retten, men dessverre for teoretikernes standpunkt ble saken forlikt før den ble behandlet i rettsapparatet.

Det var naturligvis flere aspekter som lå til grunn for regelendringen, flere norske spillere hadde på den tiden bestemmelser i sine kontrakter om rett til andel av overgangssum og rett til å få transfer ved bud over et visst beløp.

Normalt er det vanlig internasjonalt å avtale klausuler som gir rett til mellom 5 og 50 % av overgangssummen.³⁰ Klubbene vil naturligvis ikke gi spilleren hele overgangssummen i gave, det er et viktig forhandlingsmoment hvor høy andelen skal være.

Spilleren kan også si seg villig til å frafalle sin kontrakstfestede andel av overgangsvederlaget for å avhjelpe en situasjon der han ønsker overgang til en klubb som ikke har tilstrekkelig midler til å gjennomføre overgangen.³¹

Et vesentlig moment ved å inngå en slik klausul er spillerens mulighet til å investere i sin egen fremtid. Spilleren kan sørge for å utvikle seg slik at han blir verdt før et klubbskifte blir aktuelt. Omtrent som aksjer stiger og synker i verdi, gjør også spillerens verdi det sammen, ut i fra en rekke sportslige eller økonomiske forhold. Dersom spilleren gjør sine saker bra og blir avhendet mot en høy overgangssum, vokser hans inntjening proporsjonalt med salgssummen.

3.2.1 Sign-on fee

Sign-on fee står i motsetning til sign off-fee og er mer kjent. Sign-on fee er tillatt og lovlig etter overgangsreglene i dag. Dette er den summen spillerne kan få for å signere for en klubb. Denne summen blir å regne for en bonus for spilleren. Tidligere var det ikke like allment praktisert og kun de beste spillerne var prisgitt en sign-on bonus. Nå er det allment praktisert i Norge så vel som internasjonalt. Dersom spilleren kommer gratis fra en annen klubb blir sign-on summen som regel mye høyere av naturlige årsaker, da klubben sparer penger som den ellers måtte ha brukt som overgangsvederlag. Sign-on fee er en del av den

³⁰ Leren, Idrættjuristen (DK) 2004, side 41.

³¹ Leren, Idrættjursiten (DK) 2004, side 41.

totale lønnen og det forekommer at den fordeler seg i utbetaling utover spillerens kontraktperiode i tillegg til en engangssum som utbetales ved kontraktsinngåelsen. Sign-on-fee varierer veldig i størrelse avhengig av hvilket trinn klubben befinner seg på. Beløpet brukes ofte som et middel til å holde selve grunnlønnen nede på et lavere nivå. Det forekommer iblant at det er sponsorer eller andre eksterne aktører som betaler sign-on fee til en spiller for å lokke ham til en mindre klubb, mens klubben selv dekker grunnlønnen som utbetales måned for måned. Slike lokkemiddel, som sign-on fees, har etter hvert blitt vanlig også i næringslivet for øvrig, for å vinne kampen om de beste kandidatene til en aktuell stilling.

3.3 Forbudet mot begrensninger i klubbens frie forhandlingsrett ved overgang

3.3.1 Såkalt minimum-fee release clause³²

Minimum-fee release clause oversettes best til norsk med en ”minstesums frigjøringsklausul” eller mer generelt, bare ”frigjøringsklausul”. Andre brukte termer som beskriver det samme er ”klausul om overgangstak” eller ”akseptplikt ved bud over en viss størrelse”.

Tidligere var det i Norge tillatt med slike klausuler. Fotballtinget i Ålesund i 1994 opphevet imidlertid denne adgangen etter press fra klubbene. Den nye regelen ble hjemlet i § 9-3.2 NFFs Lov, men er nå erstattet med §3-1.d annet punktum i Overgangsreglementet.

Frigjøringsklausulen innebærer at klubben blir nødt til å akseptere et bud fra en annen klubb dersom budet matcher den forhåndsavtalte summen i klausulen. Klubben har dermed

³² På dansk: Frigjørelsesklausuler. En annet term om det samme i England er buy-out clause, eller rett og slett bare release clause. Release clause kan derimot også betegne andre frigjøringsklausuler, f.eks i forhold til banklån eller i finansverden for øvrig.

ikke noe den skulle ha sagt dersom spilleren også ønsker seg bort, og et slikt bud kommer fra en interessent. Klubben kan likeledes akseptere en lavere sum enn klausulen krever når en klubb tilbyr den, dersom de ønsker å selge spilleren sin.

Klausulen medfører altså et førtidig opphør av spillerkontrakten, slik som ved normale overganger der vederlaget avtales mellom klubbene. Klausulen har ingen virkning når spillerens kontrakt har opphørt, eller skal til å opphøre da Bosmandommen sier at spilleren kan gå vederlagsfritt til ny klubb. Det kan tenkes tilfeller der klubbene ønsker spilleren umiddelbart og vil utnytte frikjøpsklausulen for å slippe å vente til spillerens kontrakt går ut. Men reguleringer av overgangsvinduer setter ofte en sperre på en hurtig overgang uansett, da spillernes avslutning av kontraktsperioder i mange land er sammenfallende med et overgangsvindu.

Spillerne ønsker normalt å avtale en så lav sum som mulig, slik at flere klubber kan ha mulighet til å melde sin interesse. Klubben på sin side ønsker høyere summer, slik at de kan velge i så stor grad som mulig å si nei eventuelle til tilbud som kommer inn. Dette er viktige forhandlingstemaer ved kontraktsinngåelsen eller kontraktsforlengelsen. For å kompensere for en høyere frigjøringsklausul sum kan det tenkes at klubbene tilbyr høyere lønn, og vice versa.

Frigjøringsklausul er altså da en måte spilleren kan kjøpe seg fri fra sin kontrakt på. Det er den nye klubben som betaler denne summen, så det er klart at det er en fordel for spilleren å ha en akseptabel frigjøringsklausul i sin kontrakt dersom han ønsker seg bort.

For å understreke betydningen av slike klausuler, så har man sett eksempler på at de kan være så viktige stridspunkter under kontraktsforhandlinger at de fører til at forhandlingen avsluttes og spilleren velger å bli værende i sin nåværende klubb eller gå til en annen klubb. Den egyptiske fotballspilleren Mido var så å si klar for en overgang til Birmingham fra Tottenham i 2007, men forhandlingene med spilleren strandet i siste liten. Dette skyldtes at Birmingham ikke var villige til å gå med på verken en minste - frigjøringsklausul eller en nedrykksklausul. Mido ble i stedet solgt til Middlesbrough.

I praksis forekommer det også at selgende klubb forlanger en bankgaranti av kjøper for å forsikre seg om at beløpet som tilsvarer frigjøringsklausul blir møtt til fulle i realiteten. Slike forespørsler blir oftest rettet mot klubber i land som tidligere har opptrådt uredelige i slike saker eller der økonomien er skjør. Tyrkiske klubber har generelt hatt sitt å stri med på den fronten.³³ Det behøver ikke være en slik frykt for manglende vederlag som ligger til grunn for beslutningen om å be om en bankgaranti, Rosenborg ba ved et tilfelle den portugisiske klubben Benfica om å få en slik garanti innen en viss dato³⁴. Dette skjedde i 1999 da Benfica ønsket Sigurd Rushfeldt på grunn av at det var flere klubber som var ute etter angriperen.

En variant av klausulen er der hvor spilleren har inngått en betingelse i avtalen som innebærer at han kan skifte klubb for en fastsatt sum, kun dersom den interesserte klubben holder til i en utenlandsk liga. Motivet bak klubbens beslutning om å gå med på et slikt vilkår, bortsett fra det å få spilleren til å gå med på avtalen, vil være at de ikke blir like dårlig stilt sportstlig sett, fordi det er en utenlandsk klubb og ikke en nasjonal konkurrent som får tak i spilleren deres.

I norsk lagidrett er ikke lønningene større enn at det er de fleste spilleres drøm å få sjansen til å spille i utlandet. Det ble spekulert i at Steffen Iversen hadde en slik klausul i sin kontrakt med Vålerenga, da han signerte for Oslo-klubben.³⁵

Det kan også avtales andre vilkår for at klausulen skal utløses. Michael Owen har angivelig i følge engelsk presse³⁶ en kontrakt med Newcastle, der en frigjøringsklausul verdt 9 millioner pund ble utløst dersom klubben ikke klarte å kvalifisere seg for europacup-spill i 2007-2008 sesongen.

³³ Jfr, Rune lange som ikke fikk utbetalt lønn av sin tyrkiske klubb Trabzonspor, og brøt kontrakten med dem på grunn av det forholdet.

³⁴ I artikkel ”Spillet om sigurd”. Kan leses på <http://www.vg.no/pub/skrivervennlig.hbs?artid=9078685>.

³⁵ Som kjent gikk Steffen Iversen ikke til utlandet, men til Rosenborg så denne klausulen ble ikke aktivert.

³⁶ <http://www.independent.co.uk/sport/football/premier-league/nasty-shock-of-martins-buyout-clause-puts-allardyce-revolution-on-back-foot-453961.html>.

I spansk fotball er slike klausuler i spillernes kontrakter påbudt av det nasjonale fotballforbundet. Dette kommer jeg tilbake til nedenfor i avsnittet ”et komparativt blikk”. Det er også ingen ting i veien for at det avtales at summen som må matches for å få frikjøpt spilleren endres underveis i kontraktens løp. For eksempel kan spilleren kjøpes fri for 55 millioner Euro sesong 1, mens kjøperen må legge frem 60 millioner Euro i sesong 2. Slik var tilfellet for Atletico Madrid argentinske supertalent, Sergio Agüero.³⁷ I tillegg kan det avtales at klausulen bare har gyldighet i en viss del av kontraksperioden, som for eksempel bare under overgangsvinduet om sommeren i år 1 og 2.

3.3.2 Såkalt relegation release clause og non promotion release clause

Relegation release clause eller nedrykksklausul på norsk, betyr at en spiller blir sluppet fra klubben dersom klubben rykker ned til en trinnlavere divisjon. En annen variant, og som nok er hyppigere brukt er at spilleren ikke blir sluppet fri uten betingelser men at spilleren slippes fri ved nedrykk mot et på forhånd fastsatt beløp.

Inter Milans kantspiller Ricardo Quaresma hadde i følge britiske aviser³⁸ en slik nedrykksklausul verdsatt til 10 millioner euro da han spilte for klubben FC Porto i Portugal, der dette er langt mer vanlig enn i Norge. Den klausulen ble som forventet ubenyttet, FC Porto er kjent som en av de aller beste klubbene i en liga der forskjellen mellom topp og bunn er stor.

Formålet med en slik klausul vil som regel være at spilleren ønsker å konkurrere på det høyeste nivået i det landet han spiller for. Bakgrunnen for dette ønsket kan være ønske om landslagsspill, muligheter for å spille utenlands i en bedre liga og sportslige så vel som økonomiske ambisjoner.

³⁷ <http://www.goal.com/EN/Articolo.aspx?ContenutoId=848619>.

³⁸ referert fra nettsiden: <http://worldofarsenal.co.uk/2008/04/07/its-true-quaresma-has-a-5m-relegation-release-clause/>

Lønnen fra klubben vil være den samme etter et nedrykk ettersom dette er kontraktsfestet, men det kan være at klubben har regulert inn et lønnskutt ved degradering til et lavere nivå. I tillegg vil det for en spiller med såkalt ”juice”³⁹, være vanskeligere å opprettholde sin markedsføringsverdi eller å få nye personlige sponsoravtaler når han ikke konkurrerer på høyeste nivå.

Non-promotion release clause, eller ikke-opprykksklausul som det heter på norsk er en kontraktsklausul som tillater en spiller å gå til en annen klubb vederlagsfritt eller mot en fastsatt sum, dersom hans nåværende klubb ikke rykker opp til et høyere nivå ved sesongslutt.

Denne typen klausuler er lite brukt. Det mest hensiktsmessige anvendelsesområdet vil være der en god spiller, gjerne en litt eldre og mer erfaren spiller, på forhånd går til en klubb på et lavere nivå i ønske om å hjelpe denne klubben opp på høyeste nivå. Klarer han ikke det, kan han altså komme seg fri fra sin kontrakt og kan igjen returnere til en klubb som passer bedre med hans egentlige nivå. Naturligvis kan også andre scenarioer tenkes, en ung talentfull spiller som snuser på en landslagsplass, vil kanskje være avhengig av å komme seg videre til det øverste serienivået dersom han skal kunne bevise at han er klar for landslagspill og kan ha en klausul om dette dersom det skulle vise seg at klubben hans ikke rykker opp.

Slike klausuler forekommer oftest i England. I Norge har man ønsket å forhindre likedane klausuler ved innføringen av reglene i overgangsreglementet. Det har her lenge vært ment med bakgrunn i felleskapstanken at spillere som har bidratt til at klubben rykker ned, også bør være med på å forsøke å spille den opp igjen. I følge forbundets oppfatning bør spilleren i alle fall gi en sesong på å prøve å få det til, og eventuelt da på bekostning av sin egen karrieres fremgang. En annen sak er hvor ofte forbundet i realiteten benytter seg av sin påberopte adgang til å sanksjonere slike klausuler. Nedrykksklausuler i Norge har man

³⁹ et amerikansk uttrykk som brukes for å beskrive en spillers evne til å selge seg selv på bakgrunn av hans egenskaper som spiller og om hvordan han fremstår som person i mediebildet utenfor banen, for eksempel så kan man si at Michael Jordan, Tiger Woods og David Beckham har ”juice”, Ola Nordmann fra Sandnes-Ulf har det ikke.

imidlertid sett færre av de siste årene. Den landslagsaktuelle keeperen Rune Almening Jarstein gikk i 2007 offentlig⁴⁰ ut med sitt ønske om en nedrykksklausul før sine kontraktsforhandlinger med Odd Grenland. Han ønsket ikke å spille i førstedivisjon, og som en lokalgutt ville han gjerne bli i klubben en tid til dersom klubben holdt seg på høyeste nivå. Odd rykket ned til Adeccoligaen og Jarstein signerte for Rosenborg BK. NFF har ikke reagert på dette.

Et litt spesielt tilfelle som kan oppstå med kontrakter som inneholder nedrykksklausuler og ikke-opprykksklausuler er der hvor spilleren som har en nedrykksklausul spiller for en klubb på det nest øverste nivå og klubben ikke rykker ned til nivå 3, men i mot all forventning rykker opp til nivå 1.

Klausulen om å få gå ved nedrykk vil da fremdeles gjelde også til neste sesongslutt, betinget naturligvis at kontrakten ikke er opphørt på annen måte. Formålet med klausulen var for denne spilleren å slippe å være med ned til nivå 3, men nå slipper han altså å være med ned igjen til nivå 2. I praksis vil klubbene imidlertid ha en langt sterkere forhandlingsposisjon økonomisk og sportslig etter et opprykk, og en reforhandling av kontrakten der klausulen forhandles bort i bytte med høyere lønn kan bli aktuelt.

Generelt har klubbene stor makt over spillerne som har bundet seg til klubben gjennom kontrakt. En nedrykksklausul kan være forskjellen på landslagsspill eller 2 divisjonsspill for en ung talentfull spiller.⁴¹ Når forbudet mot disse klausulene får en så stor ringvirkning for klubbene er det ikke holdbart av fotballforbundet å opprettholde reglene slik de er i dag.

Når det er sagt står spillerne nå fritt til å inngå avtaler med klubbene for kun en sesong av gangen. Det kan allikevel være vanskelig for en spiller som tegner en kontrakt med fire eller fem års varighet å forutse lagets sportslige utvikling fram i tid. Unge spillere og spillere som ikke er blant de aller største stjernene i en klubb ønsker som regel å ha en kontrakt som varer lenger. En situasjon kan tenkes der klubben er et topplag i divisjonen da

⁴⁰ Jfr. Artikkelen ”Vil ha nedrykksklausul” - <http://www.ta.no/fotball/telemark/article2790914.ece>

⁴¹ Da Christian Grindheims klubb Haugesund rykket ned til 2 divisjon i 2004, ble dette en realitet for spilleren. Han ble solgt til tippeligalaget Vålerenga kort tid etter. Han debuterte senere også på A-landslaget.

spillerkontrakten med den unge talentfulle spilleren inngås, men manglende økonomisk og sportslig satsning medfører at klubben rykker ned i år tre eller fire i spillerens kontrakt. I et slikt tilfelle ville en adgang til å avtale en nedrykksklausul være av stor betydning for spilleren.

3.3.3 Utdanningsklausuler

En utdanningsklausul vil si en klausul som gjør det mulig for en spiller å få adgang til å gå, gratis eller mot en kompensasjonssum til en annen klubb på bakgrunn av spillerens ønske om å starte opp eller fortsette på en utdanning et annet sted enn der hvor hans nåværende klubb er hjemmehørende.

Utdanningsklausuler i spillerenes kontrakter er heller ikke tillatt etter fotballforbundets reglement, jf forbudet mot ”begrensning i klubbens frie forhandlingsrett” i NFFs overgangsreglement § 3-1 bokstav d.

Overenskomsten mellom NHO og LO (NISO), som har status som tariffavtale, regulerer utdanning i § 6. Her går det frem at permisjon til utdanning som hovedregel bør innvilges.

I en annen av de tre profesjonelle lagidrettene i Norge, har vi fått en sak avgjort der utdanningsklausul ble påberopt av kjøpende klubb.

Håndballspilleren Vigdis Hårsaker spilte for Byåsen i Trondheim. Etter at Hårsaker signerte for konkurrenten Larvik mente Byåsen at hun hadde brutt kontrakten hun hadde med klubben og saken endte i namsretten. Denne saken ble omstridt, mye referert i media, og flere personer i Byåsen miljøet var svært kritiske til Hårsakers beslutning. Hun hadde en klausul i kontrakten som ga Larvik muligheten til å hente henne gratis. Hårsaker påbegynte sin utdanning i Tønsberg i forbindelse med overgangen, men er nå tilbake igjen i gamleklubben Byåsen etter to sesonger i Larvik.

Larvik HK hadde også tidligere vært involvert i en lignende konflikt, der spilleren Monica Vik Hansen gikk til gratis til Tertnes på bakgrunn av en utdanningsklausul i hennes kontrakt med Larvik.⁴² Ved kjennelse i Larvik konfliktråd ble klausulen opprettholdt, og Larvik ble dermed pålagt å betale den lønnen de mente Vik Hansen ikke hadde krav på som følge av det angivelige kontraktsbruddet.

En fotballspillers karriere er forholdsvis kort, og muligheten til å ha en utdanning å falle tilbake på etter at skoene legges på hylla anses som viktig. Derfor burde en slik klausul også være tillatt for fotballspilleres vedkommende. Det finnes en rekke eksempler på fotballspillere⁴³ som ønsker å prioritere utdanning ved siden av fotballen for å ha noe å falle tilbake på etter at karrieren er over. I Norge er ikke lønningene så høye at spillerne kan leve alene på det de har opptjent som profesjonelle fotballspillere resten av livet, derfor er det essensielt at arbeidssituasjonen etter at spillerkarrieren er over blir så gunstig som mulig.

På den annen side kan det virke urimelig for klubben at spillere skal kunne gå vederlagsfritt eller rimelig til en konkurrent for å få utdannelsesønsket oppfylt. Spesielt vil dette gjelde dersom det samme type studiet tilbys ved begge klubbens tilholdssted, og man kan dermed spørre seg om det er utdannelsesønsket og studieplassen ved det bestemte utdanningsstedet som er den virkelige motivasjonen bak ønsket om klubbskifte. Spillerens motivasjon bak overgangen blir dermed avgjørende. I Norge i dag finnes det en rekke utdanningsinstitusjoner og de fleste tettbebyggede strøk har tilgang til de fleste utdannelser. Dersom spilleren mener at en utdanning som dels tilsvarende en utdanning som er mulig for ham å oppnå i klubbens hjemby er den beste for, kan en domstol vanskelig overprøve et slikt rent subjektivt faktumbasert forhold. Men spillerens motivasjon for overgangen kan som sagt overprøves.⁴⁴

I tilfeller der spilleren avbryter utdannelsen kort tid etter overgangen, kan det bli spørsmål om hvilke rettigheter den forhenværende klubb innehar. Det samme vil gjelde dersom

⁴² <http://www.vg.no/pub/vgart.hbs?artid=2346727::art>

⁴³ Som eksempel kan nevnes Fredrik Winsnes, som har studert medisin ved siden av å være heltidsspiller.

⁴⁴ Drøftet av Geir Woxholth, ”kontrakter i idretten”, i *Idrett og Juss*, 2 utgave side 87-88

spilleren ikke møter opp til noe av undervisningen eller avlegger eksamen. En slik handling av spilleren vil naturligvis bli oppfattet som illojal av sin tidligere klubb. Kompensasjon for tapet av en spiller kan være aktuelt⁴⁵, og dette vil også være rettferdig slik at ikke utdanningsklausulen brukes som en fiktiv måte å komme seg ut av kontrakten på for å gå til en ny klubb.

3.3.4 Klausuler rettet mot familiære forhold

Det hender at spillere ønsker å avtale at de kan gå til en annen klubb dersom familiesituasjonen tilsier at geografisk flytting bør skje.

Slike klausuler rammes også av NFFs forbud. Det er naturligvis viktig for fotballspilleren at hans familie trives der de bor og i den situasjonen de befinner seg. I et liv preget av stort forventningspress og en overhengende plikt til å levere resultater, er det gitt at manglende familietrivelser kan virke belastende på spilleren.

Man har sett flere eksempler på at spillere har sagt nei til utenlandsspill på grunn av familiesituasjonen. Blant utenlandsproffene har man sett eksempler på at familiens ønske om å komme hjem til Norge har vært avgjørende for et klubbskifte. Penger er naturligvis ikke alltid det viktigste for fotballspillere, og slike avgjørelser tas på bekostning av lønnsutbetalinger. Drastiske og uforutsette hendelser kan videre initiere en spillers ønske om å flytte på seg. Det kan for eksempel være slik at en spiller fra Alta som spiller for Moss i første divisjon, ser seg nødt til å flytte hjem til Alta for å hjelpe en syke forelder. Han ønsker dermed en mulighet til å melde overgang til Alta IF. Fotballforbundet gjør denne overgangen umulig med mindre klubbene klarer å bli enige om overgangsvederlaget. Isteden kunne han, dersom forbundet hadde tillatt det, hatt en klausul som sa at han kunne forlate klubben dersom en beskrevet situasjon av familiær art inntreffer, mot at bruddet utløste en erstatningsplikt på kroner X.

⁴⁵ Se om Mia Hundvins overgangssituasjon i Danmark, i artikkel: "Hundvin truet til skolebenken".
<http://www.vg.no/pub/vgart.hbs?artid=6975891>

En annen situasjon kan være at en spiller ønsker å trappe ned for å få anledning til å tilbringe mer tid med sine barn ved å signere for en klubb på et lavere divisjonsnivå, som trener færre antall ganger i uken. Videre vil svært unge fotballspillerne, som fremdeles bor hjemme hos familien, kanskje ønske å bytte klubb dersom foreldrene flytter til en annen del av landet. En slik klausul har de ikke lov til å kontraktsfeste.

Tidligere Vålerenga-spiller og dansk statsborger Dan Thomassen oppga familiære årsaker som grunn, da han etter bare ett år i klubben ønsket seg tilbake hjembyen Århus i Danmark og laget AGF Århus.⁴⁶ Heldigvis for spilleren lot Vålerenga han få mulighet til overgang, selv om forholdet ikke var avtaleregulert i en klausul.

Særskilt vil klausuler som angår familiære forhold, men også klausuler som regulerer utdanningsmuligheter, ikke være direkte motivert av økonomiske hensyn. En domstol bør derfor kunne vurdere slike klausuler i retning av å være mer beskyttelsesverdige enn for eksempel en klausul om andel av overgangsvederlag som i hovedsak er begrunnet av økonomiske hensyn. En slik vurdering bør ta utgangspunkt i relevante reelle hensyn.

Med bakgrunn i de ovennevnte de lege ferenda betraktninger, er det kritikkverdigg av NFF at de ikke tillater en avtaleregulering av slike forhold.

3.3.5 Tilbakekjøpsavtaler

Det forekommer i internasjonal fotball at klubber avtaler at den selgende klubb skal ha førsterett på en spiller dersom kjøpende klubb igjen senere vil selge spilleren. Den første klubben har da blitt enige med kjøpeklubben om en kontraktsklausul som bekrefter dette. Om det skal være adgang til dette også i Norge avhenger av at det ikke ”begrenser klubbens frie forhandlingsrett ved overgang”, jf § 3-1 d annet punktum i

⁴⁶ I Artikkelen ”Thomassen solgt til AGF Århus”, hentet fra vif-fotball.no

overgangsreglementet. En slik ordning vil nettopp lett gjøre det, ved at klubb B forplikter seg til å selge tilbake til klubb A for en viss sum, selv om klubb C kanskje vil by mer for spilleren. Det kan også oppstå en konflikt dersom spilleren selv ikke er interessert i å gå tilbake til klubb A, men heller vil undertegne for atter en ny klubb. I slike tilfeller vil spilleren nok ha siste ordet dersom han ikke var avtalepart i avtalen mellom klubb A og B, men det avhenger naturlig nok av innholdet i avtalen.

3.3.6 Andre klausuler

I England er det ved utlånsavtaler veldig vanlig å avtale at en spiller ikke får lov til å spille mot sin opprinnelige klubb dersom hans låneklubb skal spille kamp mot eierklubben. Dette er tillatt etter ”Rules of the Premier League.”⁴⁷ Begrunnelsen for det ligger i at situasjoner der spørsmål om spillerens lojalitet kan oppstå. Det finnes også i mange land forbud som sier at en spiller som har spilt en cup-kamp for sitt lag, ikke kan spille i den samme cupen for et annet lag, uavhengig om han er utlånt eller solgt til ny klubb.⁴⁸ Det er også forbud som har forbudsregler mot lån innen samme divisjon, slik at man ikke kunne velge å låne en spiller ut til en klubb i egen serie. Tidligere hadde man forbud mot dette i land som England og Skottland. I Italias serie A derimot, er det svært vanlig at toppklubbene låner ut sine unge talenter til andre klubber i samme liga.

I Norge er det nå ikke tillatt å avtalefeste forbud mot å la spillere stå over kamper mot sin eierklubb etter innføringen av § 3-4 b i Overgangsreglementet. Regelen i §3-4 b) lyder ”I forbindelse med overgang eller utlån av spiller kan det ikke avtales vilkår av økonomisk, sportslig eller annen karakter knyttet til bruk av spilleren i spesielle kamper eller bestemte tidsrom.”

Spillere kan dermed fritt spille mot sin egentlige arbeidsgiver, da det heller ikke finnes forbud mot å låne spillere innad i samme serie. Målvakt Lise Beate Bye og hennes

⁴⁷ Finnes i fullversjon på www.premierleague.com

⁴⁸ Det engelske uttrykket ”cup-tied” ble brukt om en spiller som ikke fikk spille for to ulike lag i samme turnering.

låneklubb Kolbotn møtte denne problemstillingen i 2006 da hun ble utlånt fra konkurrent i Toppserien, Trondheims/Ørn. Avtalen mellom de to klubbene tilsa at Bye ikke kunne få spille kamper mot Trondheims/Ørn. Denne avtaleklausulen viste seg å bli omstridt, og etter å ha fått beskjed fra NFF⁴⁹ at slike klausuler ikke er tillatte etter § 3-4 spilte Bye kamper mot sin eierklubb. Hvorvidt en slik regel er gunstig, kan diskuteres av flere grunner. NFFs formål bak regelen er at en slik avtale legger begrensninger på den klubben som velger å låne en spiller og betaler for dette. Uten å dømme fotballspillers moral kan det kanskje vanskelig tenkes at en spiller yter hundre prosent innsats mot sin opprinnelige klubb i årets siste seriekamp, dersom eierklubben rykker ned som følge av et tap mot låneklubben. Nedrykket vil medføre alvorlige økonomiske og sportslige konsekvenser for spilleren som skal tilbake til sin arbeidsgiver etter at låneforholdet er opphørt. Denne regelen er derfor etter min mening av diskutabel karakter.

4 Fotballforbundets begrunnelse for reglene

Norges Fotballforbund er naturligvis i første rekke klubbenes forbund.

Ved vedtakelsen av nye regler vil klubbenes ve og vel stå i første rekke ved de vurderinger som foretas forut for en eventuell endring i regelverket. Da de daværende reglene i § 3-1 d ble innført, var det de norske fotballklubbene som skulle beskyttes. Man ønsket ikke at spillerne skulle ha for mye innflytelse på de økonomiske forhold i klubbene.

Etter at Bosmandommen falt, ble det i mange land gjort endringer i regelverkene. Det ble oppfattet som at Bosmandommens rettslige virkninger var en trussel for fotballklubbene, og dette ble forsøkt kompensert for ved å innføre strengere regler også på andre områder.

⁴⁹ Fremgår av artikkelen "Kolbotn" bryter omstridt "keeper-avtale", fra <http://www.vg.no/pub/vgart.hbs?artid=135106>

Innføringen av forbudet mot sign-off fees og minimum fee release clauses kan sees på som eksempler på akkurat dette.

Man ønsket ved skjerpingen av 10 % regelen, som endte i totalforbud mot andel av overgangsvederlag, å begrense spillerens økonomiske vinning som gikk på bekostning av klubbene. NFF var av den oppfatning at det var uriktig dersom spillerne skulle få både sign-on fee og sign-off fee. Etter deres mening å raske med seg både i pose og sekk.⁵⁰ Videre er det klubbene står for utgiftene, og de trenger stabile forhold å jobbe under.⁵¹

I Norge spesielt, har det lenge vært vanlig at individets interesser blir tilsidesatt på vegne av fellesskapets beste. De fleste idrettsforbund har, for å nevne en konkret ting, sponsorreglement som begrenser utøverne i å sikre seg individuelle sponsoravtaler og reklameinntekter.

4 Innsigelser mot reglens eksistens

Nedenfor vil jeg kort presentere ulike hensyn mot reglene, slik de har blitt fremstilt i juridisk teori. Dette gjelder publiserte, så vel som upubliserte meninger på dette feltet. Det ligger litt i kortene at man offentlig har hørt flest ytringer i mot reglens eksistens. Slik er det også på andre områder i samfunnet, det er vanlig at kritikerne hever sine røster høyest. De som er opptatt av å forsvare reglene og som står bak reglene, velger som regel heller å ta til motmæle etter at en eventuell kritikk og debatt har oppstått.

⁵⁰ Jfr. Uttalelse av Thor Grønnerud, fagsjef for Lov og Reglement i NFF i artikkel ”Kan blåse i NFFs regler”. Finnes på <http://arkiv.nettavisen.no/Nyhet/180990/-+Kan+bl%C3%A5se+i+NFFs+regler.html>.

⁵¹ Thor Grønnerud, samme artikkel.

I Norge er det to forfattere som skiller seg ut ved at de har behandlet disse spørsmålene aktivt. Dette er advokatene Kenneth – Andre Leren og Gunnar-Martin Kjenner. Av disse to har Kenneth – Andre Leren i størst grad berørt eller kommentert spørsmålet, i sine idrettsjuridiske publikasjoner⁵² eller til media.

Spillerorganisasjonen NISO har også kommet på banen med uttalelser rettet mot denne problemstillingen.

4.1 Juridiske forfattere

Når det gjelder eksperter på idrettsjuss er det i som nevnt all hovedsak Kenneth – André Leren og Gunnar Martin Kjenner som bidratt aktivt til debatten om disse reglene.

Gunnar Martin Kjenner har svært lang juridisk erfaring med idrettsrelaterte saker, og står som redaktør bak boken ”Idrett og Juss.” Han er av den mening at Fotballforbundet bør gjeninnføre den muligheten klubbene og spillerne hadde til å inngå klausuler om maksimumsbeløp ved overgang og muligheten for spillerne til å sikre seg en fremtidig pengesum ved overgang til ny klubb.

Advokat Kenneth – André Leren er den eksperten i Norge som har vist størst engasjement og iver etter å drøfte disse forbudene. Han har stilt seg kritisk til reglene i flere bøker og artikler.

Reglene innebærer uheldige begrensninger i avtalepartenes autonomi.⁵³

Leren mener at disse særnorske reglene gjør overgangsmarkedet internasjonalt lite dynamisk. Spillere fra land som norske spillere konkurrerer mot i forhold til å få kontrakt med de attraktive klubbene, har ikke de samme begrensningene i sine regelverk, og blir derfor prioritert over norske spillere der de ellers stiller likt.⁵⁴ Det er også slik at klubbene

⁵² Temaet er berørt i følgende idrettsjuridiske fremstillinger av Leren: artikkel i *Idrettsjuristen (DK)* 2004, i *Idrett og Jus*, 3 utgave og i Leren bok ”fotballspillerens klubbskifte.”

⁵³ Leren, i *Idrett og Juss* 3 utg, side 82

⁵⁴ Leren, *Fotballspillerens klubbskifte*, side 61.

på grunn av reglene i en grad mister sjansen til å få tilført kapital ved spilleroverganger, og dette skyldes at spillerne velger å gå på Bosman-overganger til det første utenlandske tilbudet som kommer i stedet for å binde seg en periode til hos klubben med anledning til å bli solgt for en viss sum.

Muligheten til å inngå slike avtaleklausuler vil føre til at klubb og spiller får fellesinteresser ved en overgang. Begge parter vet hva som må til for at en overgang kan komme i stand, og arbeidsforholdet blir dermed ryddigere. Samtidig blir spekulasjonene rundt en overgang lettere å unngå, og man slipper at spilleren søker å tvinge i gjennom drastiske midler som streik eller misnøyeerklæringer til mediene for å presse i gjennom en overgang.⁵⁵

I tillegg er Leren av den oppfatning at NFF her har laget et reglement som er i strid med FIFAs Regulations on the Status and Transfer of players. En drøftelse av dette vil bli foretatt under avsnittet ”I strid med internasjonale regler”.

4.2 NISO

NISO ble offisielt stiftet i 1995⁵⁶, og ble tilsluttet LO⁵⁷ samme år. NISO er forkortelsen for Norske Idrettsutøveres Sentralorganisasjon, og er spillernes fagforbund innen idrettene fotball, håndball og ishockey.⁵⁸ ”NISO har som formål å sikre idrettsutøvere aksepterte arbeidsbetingelser på linje med idrettens yrkesutøvere for øvrig i Norge, og innen EU/EØS området, og å ivareta medlemmenes faglige, økonomiske, sosiale og kulturelle interesser...”, jf formålsbestemmelsen § 1 i NISO’s vedtekter.

⁵⁵ Jfr, Leren til nettavisen.no, i artikkel ”Kan blåse i NFFs regler” og Leren i Idrættsjuristen (DK), 2004.

⁵⁶ Hjemmesiden er: www.niso.no. Leder nå er Silje Vaadal.

⁵⁷ Landsorganisasjonen i Norge. Hjemmesiden er: www.lo.no

⁵⁸ jf. Norske Idrettsutøveres Sentralorganisasjon §1 – Formål.

Det er på bakgrunn av NISOs formål slettes ikke overraskende at de stiller seg skeptiske til forbudsreglene i NFF's overgangsreglement og tar spillernes side, som de også bør gjøre. NISO har også tidligere stilt seg kritiske til Standardavtalen utformet av NFF, da denne er ”påtvunget og utformet av Norges Fotballforbund (NFF), som ikke er arbeidsgiver, uten at arbeidstakerne har hatt innflytelse.”⁵⁹

NISO har tidligere også uttalt misnøye med reglene om utdanningskompensasjon for unge fotballspillere, som ble innført i 2002. NISO mener at disse reglene legger hindringer for arbeidstakernes frie bevegelsesmuligheter⁶⁰. Disse reglene går i følge NISO således inn og delvis begrenser rettsvirkningene av Bosmandommen, på en slik måte at det kan spørres om de ikke hindrer arbeidstakernes rett til fri bevegelse. Det kan være mange grunner til at spillere ønsker å flytte på seg, som for eksempel ønske om utdanning, nærhet til familie og andre forhold utenfor så vel som forhold mer direkte relatert til fotballen. Det NISO imidlertid ikke ser ut til å ha tillagt betydning er at Bosmandommens premisser åpner for at kompensasjon for kontraktsløse spillere kan være legitimt i enkelte tilfeller. De tilfeller det her er snakk om er nettopp reglene om betaling av utdannings og treningskompensasjon for unge fotballspillere under 23 år som er regulert i artikkel 13 i FIFA-reglene.

Når det gjelder reglene om minimumsbeløp og spillerandel av overgangssum har forbundsleder i NISO Silje Vaadal uttalt⁶¹ til media at NISO er enige med de juridiske eksperter som hevder at forbudet mot et avtalt maksbeløp og en avtalt spillerandel av overgangssummer bør fjernes. Vaadal begrunner dette med at det bør være avtalefrihet for dette i Norge. NISO har i følge Vaadal forsøkt å ta opp disse temaene med NFF tidligere, men tilsynelatende uten særlig gehør i og med at reglene eksisterer fremdeles.

⁵⁹ Sitat hentet fra [http://www.niso.no/index.php?](http://www.niso.no/index.php?mod=plink&id=3354&PHPSESSID=57d8f3921701c9413946e40854dca1e5)

[mod=plink&id=3354&PHPSESSID=57d8f3921701c9413946e40854dca1e5](http://www.niso.no/index.php?mod=plink&id=3354&PHPSESSID=57d8f3921701c9413946e40854dca1e5)

⁶⁰ se NISO's artikkel om overgangssystemet og deres meninger på: [http://www.niso.no/index.php?](http://www.niso.no/index.php?mod=plink&id=3352&PHPSESSID=57d8f3921701c9413946e40854dca1e5)

[mod=plink&id=3352&PHPSESSID=57d8f3921701c9413946e40854dca1e5](http://www.niso.no/index.php?mod=plink&id=3352&PHPSESSID=57d8f3921701c9413946e40854dca1e5)

⁶¹ Artikkelen ”Vil ha tak på spiller-overganger” finnes på <http://pub.tv2.no/nettavisen/fxt/article715785.ece>

Vaadal uttrykker sin skepsis til klausulforbudsreglene slik de er nå, og mener at de motvirker den forutberegneligheten som kunne vært gunstig for klubben og spesielt for spilleren. Dette gjelder spesielt ved snakk om en eventuell overgang, der både spiller og nåværende klubb får vite hvor høyt lista kan legges når det gjelder å avslå et økonomisk tilbud fra en interessert klubb. Videre uttaler hun at ”problemstillingene er helt klart aktuelle, og jeg utelukker ikke at vi vil ta opp saken med forbundet igjen”.⁶² Det gjenstår imidlertid å se hvilken effekt dette kan ha på NFF.

5 Implikasjoner av reglene

5.1 Omgåelse av reglene

”I alle overgangssaker i fotball blir regelverket brutt på en eller annen måte”.⁶³

Fotballspillere og fotballklubber må benytte seg av NFFs standardkontrakt⁶⁴ for å få utstedt gyldig spillerlisens. Standardkontrakten inneholder henvisninger til overgangsreglementet.

Som ellers i samfunnet, der bevisst omgåelse av rettsregler skjer til stadighet, har man tilfeller av dette innen idretten. Fotball har blitt et område som representerer store økonomiske verdier. Forbudsregler kan derfor innebære vesentlige begrensninger i spillernes, trenernes, klubbenes og agentenes inntjeningsmuligheter.

⁶² I samme artikkel, ”Vil ha tak på spilleroverganger”.

⁶³ Kenneth Andre Leren til nrk, tilgjengelig på <http://www.nrksport.no/fotball/1.1176662>

⁶⁴ En tilsvarende standardkontrakt finnes også for spilleragenter og trenere.

Det er utenfor enhver tvil⁶⁵ at disse reglene blir forsøkt omgått, og faktisk omgått i virkeligheten. Det eksisterer i dag en rekke avtaler som bevisst forsøker å omgå reglene om forbud mot overgangsvederlag til spillere og forbud mot frigjøringsklausuler i NFF's overgangsreglement.

I praksis blir reglene omgått ved at spillerne og klubbene tegner sideavtaler eller tilleggsavtaler, som inneholder de ønskede vilkår og klausuler. Kontraktene blir hemmeligholdte, og oppbevart hos klubbene. Det følger av vedlegg nr 3 til NFF's standardkontrakt for profesjonelle fotballspillere at spillerne og klubben må erklære at de ikke tegner slike eller andre sidekontrakter utenom dersom disse ikke berører forhold som er regulert i standardkontrakten. I tillegg fremgår det at alle avtaler mellom klubb og spiller må sendes inn NFF for godkjenning.

Ved brudd på dette, går det frem at sanksjoner kan bli ilagt på med grunnlag i NFF straffebestemmelser og sanksjonsreglement.

Det er mulig for klubbene og spillerne å avtale sluttpakker og lignende, som ellers i næringslivet. Slike sluttpakker kan i blant virke som en omgåelse av reglene. Ellers er det også anledning til å avtale en andel av overgangsvederlag som skal tilfalle spilleren etter at en overgang er gjennomført. I praksis vil imidlertid spillerens tidligere klubb sjelden gå med på en slik ordning, da den ikke har noe å tjene på å gi ut midler uten å få noen ytelse tilbake.

Private forhold som ikke dekkes av reglene i overgangsreglementet eller i standardavtalen er det også mulig for partene å avtale.

En annen måte å omgå reglene på, som i alle fall fremstår som lovlig, er dersom klubbene gir spilleren en lojalitetsbonus som surrogat for at de ikke kan basere seg på rett til en andel av overgangsvederlaget. Slike bonuser er mer vanlig internasjonalt enn i Norge, spesielt i England som har en lang historie for bonusavtaler. I England er det tillatt å avtale en andel av overgangssum, slik at lojalitetsbonus der kun blir en annen måte å gjøre en slik avtale

⁶⁵ Leren, i e-post

på. I praksis får spilleren tilbud ved avtaleinngåelsen om at han skal få utløst en sum penger dersom han forholder seg lojal til klubben. Kravet til lojalitet innfrir spilleren ved å unngå å være den aktive part ved en forestående overgangssituasjon. Dersom spilleren selv initierer overgangen, vil bonusen ryke. Det medfører at en del spillere er forsiktige med å spekulere rundt sin klubbsituasjon offentlig i mediene.⁶⁶ Hvis klubben ønsker å selge spilleren med bakgrunn i sportslige eller økonomiske hensyn, får spilleren altså utbetalt en sum penger som tilsvarer andelen av et overgangsvederlag. Bonusen kan allikevel i motsetning til andel av overgangsvederlag som oftest er prosentutregnet, bestå av en forhåndsavtalt sum.

Dersom klubben av ulike grunner ikke ønsker å gi spilleren en lojalitetsbonus som han mener han fortjener, kan det forekomme at de øker prisen på overgangen slik at det i realiteten blir den kjøpende klubb som betaler lojalitetsbonusen.

Lojalitetsbonuser er også positivt på bakgrunn av at de styrker spillernes klubbtilhørighet. Fansen ønsker å ha yndlingsspillerne sine værende så lenge som mulig, og det er ofte de mest trofaste som er best likt. I England ser man utslag av dette ved at spillere som har vært i klubben i 10 år får en testimonial-match som de beholder inntektene av.⁶⁷ Utviklingen videre går mot en situasjon der spillere betraktes som handelsvarer. Det er derfor sjeldnere og sjeldnere at man ser tilfeller av spillere som har vært lojale til noen få klubber over lang tid i løpet av hele sin karriere.

I følge NFFs regelverk er det slik jeg ser det tillatt å avtale en lojalitetsbonus til spilleren. Bonusen begrenser ikke partenes frie forhandlingsrett da det er selgende klubb som betaler spilleren bonus, og overgangssummen behøver ikke nødvendigvis å påvirkes av det.

Dagens forbudsregler respekteres som ovenfor nevnt ikke av dem de angår, spillerne og klubbene. Enhver regel som ikke respekteres av dens berørte parter bør anses som uheldig.

⁶⁶ Fra Leren, i e-post.

⁶⁷ Av norske spillere har både Claus Lundekvam (Southampton) og Ole-Gunnar Solskjaer (Manchester United) fått testimonialkamper.

5.2 NFF`s sanksjonsmuligheter

Når fotballforbundets regler brytes kan det bli aktuelt for forbundet å ilegge en straffesanksjon. Straffehjemmelen finnes i Fotballforbundets sanksjonsreglement.⁶⁸ Sanksjonsreglementet er med sitt nåværende innhold oppdatert i tråd med vedtak fra forbundstinget på Hamar i mars 2008.

Fotballforbundets sanksjonsreglement regulerer overtredelser av overgangsreglementet, jf kapittel 1 § 1-1.

En rekke sanksjoner kan være aktuelle å idømme for overtredelser av overgangsreglementet. Spillerkontraktene skal sendes inn til NFF for at de skal kunne bli vurdert og gyldighetsprøvet opp i mot NFFs lovverk. Dersom NFF finner at en kontrakt ikke er gyldig, blir spilleren nektet spill i offisielle kamper for sitt lag. Spillerkontrakter som inneholder slike klausuler som oppgaven behandler vil ikke bli godkjent av NFF.

De ulike sanksjonene er listet opp i sanksjonsreglementet kapittel 3. De ulike sanksjonene er: irrettesetting⁶⁹, bøter⁷⁰, inndragning av beløp fra kamper, karantene⁷¹, utestengelse⁷², poengtrekk⁷³, nedflytting av laget til lavere divisjon, forbud mot overganger i inntil 12 måneder, forbud mot konkurransedeltakelse og tilbaketrekking av spilletillatelse, jf. kapittel 3 § 3-1.

Fotballforbundet har altså et vidt spekter av muligheter for å håndtere overtramp av overgangsreglementet. Da det er lite praksis i på området, står forbundet også forholdsvis

⁶⁸ Tilgjengelig på www.fotball.no

⁶⁹ den ”mildeste” typen av sanksjoner

⁷⁰ dog begrenset oppad til 500.000,- kr for klubber og 50.000,- for enkeltspillere.

⁷¹ Maksimalt tidsbegrensningsperiode er 3 måneder.

⁷² ”utelukkelse av laget for resten av sesongen”, jf bokstav e.

⁷³ kun inntil 10 poeng kan trekkes pr sesong kan trekkes. I flere andre land er mulighetene for den strenge sanksjonen enda mer vidtgående enn i Norge, og poengtrekkmuligheten når det gjelder antallet poeng som kan trekkes er flere steder ubegrenset. I Italia har man sett eksempler på at lag har blitt trukket med opptil 30 poeng, som Juventus ble i 2006. Straffen ble for øvrig senket noe i etterkant.

fritt til å velge sanksjonsmåte. Men en del av disse sanksjonene blir sjelden anvendt, i alle fall sammenlignet med det antallet tilfeller der reglene blir omgått.

De fire straffbarhetsvilkår⁷⁴ som gjelder etter den alminnelige Straffelov, gjelder også for idrettens straffereglement. Kravet til rettssikkerhet står like sterkt her som ellers, da en straff ilagt av fotballforbundet kan medføre store ringvirkninger for de berørte. Det lempes imidlertid på lovsprinsippet for de bestemmelser av strafferettslig art som er bestemt av idretten selv. På grunn av at idrettens sanksjonsreglement blir bindende for den som har vedtatt det ved avtaleinngåelse, kan disiplinærstraffer ilegges av idretten selv på bakgrunn av prinsippet om idrettslig selvstyre.⁷⁵

Mer alvorlige overtredelser håndteres etter NFFs lov, kapittel 11 om straffebestemmelser.⁷⁶ Etter Mikel-saken har NFF uttalt at de vil stramme inn praksisen rundt overgangssaker, for å hindre slike feil i fremtiden og for å styrke norsk fotball.⁷⁷

Når det gjelder nedrykksklausuler har jeg ikke sett at fotballforbundet har slått ned på noen tilfeller av dette ennå, selv om de mener at klausulene er forbudte og at de er i mot norske fotball prinsipper om samhold og felleskap i laget.

⁷⁴ Krav til at handlingen dekkes av et straffebud, ingen straffrihetsgrunn foreligger, gjeringspersonen må ha utvist tilstrekkelig skyld og ha utvist tilstrekkelig tilregnelighet i gjerningsøyeblikket.

⁷⁵ Jfr, Arnstein Gjengedal, *Idrett og straff* side 175, i *Idrett og Juss*, 3 utgave.

⁷⁶ Dette har jeg kommet fram til etter samtale med Roger Næss, leder for fotballforbundets Forvaltning og jus seksjon.

⁷⁷ ”Har lært av Mikel-saken” – på www.fotball.no

6 Forholdet mellom idrettens domstoler og samfunnets alminnelige domstoler

Forholdet mellom idrettens domstoler og samfunnets alminnelige domstoler er i første rekke et prosessuelt spørsmål som kan bli aktuelt i en konflikt der det viser seg at det er motstrid mellom normale lover og idrettens egne regler.

Det er et intrikat spørsmål å avgjøre hvilken domstol som er best egnet til å avgjøre et idrettslig spørsmål, en alminnelig domstol eller en domstol oppnevnt av idretten. I Bosmansaken ble UEFAs mening om at idretten selv skulle avgjøre denne saken ignorert av EU-domstolen.

Fotballforbundet krever voldgiftsbehandling av konflikter innenfor idretten. Det kan allikevel ikke være slik at adgangen til å gå til sivil sak er prinsipielt avskåret.

Et aktuelt typeeksempel for å beskrive kompetanseproblemstillingen i forhold til minimum fee release clause regelen i oppgaven kan være følgende:⁷⁸

FC Lyn Oslo inngår ved en kontraktsforlengelse en side-kontrakt med sin keeper Eddie Gustafsson⁷⁹ om at han kan forlate klubben dersom en klubb fra utlandet byr 5 millioner kroner eller mer for ham. Denne kontrakten blir ikke sendt inn til NFF for godkjenning, da man vet at en slik ikke vil bli gitt, i tråd med NFF's overgangsreglement.

Standardkontrakten sendes for øvrig inn i henhold til reglementet og blir godtatt.

Fulham kommer noen måneder etter kontraktsinngåelsen og ønsker å sikre seg keeperen, og byr med kjennskap til den aktuelle kontrakten via Gustafssons agent, 5 millioner kroner for ham. Lyn, som i mellomtiden har skader på begge sine reservekeepere og er i posisjon til å klare å kapre enn europacup-plass nekter å selge med henvisning til NFF overgangsreglement. Gustafsson ønsker på sin side å opprettholde avtalen for å få til overgangen til Fulham. Problemstillingen blir dermed om Lyn kan nekte avtalen godkjent og om domstolene kan behandle dette dersom Gustafsson reiser sivil søksmål. I praksis

⁷⁸ Eksemplet er laget etter inspirasjon fra Kenneth-Andre Leren i mail.

⁷⁹ Tilfeldig valgt spiller. Men han er dog aktuell for utenlandske klubber.

innebærer dette en diskusjon av forholdet mellom idrettens voldgiftsordning og samfunnets alminnelige domstoler.

6.1 Idrettens selvdømme

Idretten ønsker som tidligere nevnt i størst mulig grad å regulere seg selv. Den begrensningen idretten møter i muligheten til å oppnå totalt selvdømme finnes i samfunnets alminnelige regelverk. Idretten er naturligvis en del av samfunnet, og de alminnelige rettskilder blir således relevante også for idrettslig styring.

Det man ofte forbinder med idrettslig selvdømme eller selvstyre er idrettens mange regler om kompetanse, om hvordan de ulike organene innen idretten som styrer over ulike forhold, og på hvilken måte de gjør det.

Fotballens adgang til selvdømme og dens voldgiftsordning er regulert i Norges Fotballforbunds Lov kapittel 13. Selvdømmet er ikke absolutt, det fremgår av § 13-1 at tvister innen organisasjonen ”så langt det er mulig” skal løses innen organisasjonen.

Bosman-dommens resultat og rekkevidde viser også at fotballen selv ikke lenger har en slik maktposisjon som den tidligere hadde.

NISO har uttalt at de ønsker at fotballspillere skal ha anledning til å bringe saker inn for de ordinære domstoler, i tillegg til for voldgiftsdomstoler, slik det er ved internasjonale overganger.⁸⁰

I Gustafsson eksemplet over ville nok ikke NFF utstedt transfersertifikat til en overgang dersom klubben hans hadde nektet. Forbundet ville her antakelig avslått ønsket om overgang, under henvisning til at en slik kontraktsklausul er i strid med NFFs regelverk.

⁸⁰ <http://www.niso.no/index.php?mod=one&id=7631>

Retten ville muligens ha sett annerledes på saken. Det ville antakelig for retten vært av vesentlig betydning for avgjørelsen av spørsmålet at en slik kontrakt er i strid med NFFs regler. Således hadde retten dersom den hadde ment at dette ble utslagsgivende, nektet Gustafsson overgang ved å ikke utstede transfersertifikat.

Når det er sagt, vil en sivil rett nok stå noe friere enn en voldsgiftsrett i et slikt tilfelle. Retten kunne vurdert det slik at bestemmelsen ble satt til side på grunnlag av arbeidsrettslige eller avtalerettslige regler. Det kommes tilbake til dette under avsnittet ”I strid med norsk rett”. Et slikt resonnement er i alle fall ikke utenkelig.

En annen innfallsvinkel retten kan innta er at NFF ikke utelukkende kan regulere dette forholdet selv, på grunn av at de er i en monopolsituasjon. Spillerne er nødt til å gi etter for forbundets regler for å få lov til å spille fotball i offisielle kamper. Dette standpunktet er kanskje ikke like aktuell som arbeids - eller avtalerettslige regler, men kunne allikevel blitt utslagsgivende.

Ut i fra alminnelige avtalerettslige prinsipper, som *Pacta sunt servanda*, vil domstolene vurdere at en domstolsbehandling ligger innenfor deres kompetanseområde. Det rettslige prinsippet om at avtaler skal holdes er allikevel ikke mer en et rettslig utgangspunkt⁸¹, men det kan allikevel bli tillagt vekt av retten

Avtalens store økonomiske betydning og karakter ville etter min mening også gitt domstolene et incitement for at de kunne tatt opp saken til behandling.

I samme gate ligger poenget om at en slik regel fra forbundets side ville krevd hjemmel i norsk lov, jfr. Legalitetsprinsippet. Domstolene kunne da vurdert det slik at regelen var ugyldig på grunn av dette, og overkjørt NFF ved å velge å godkjenne avtalen mellom Gustaffsson og Lyn. Legalitetsprinsippet er en viktig side av hensynet til rettssikkerheten i samfunnet, og domstolen ville nok vist større tilbøyelighet til å intervensere dersom den ble regnet for å være svekket.

⁸¹ i følge rekkevidden av uttalelser fra Høyesterett i ”statoil-pensjonsdommen”, HR-2008-01664-A.

Dersom det ikke skulle være anledning til å foreta en rettslig prøvelse av en slik konflikt, ville avtalen i realiteten vært uten rettslig innhold. Det vil medføre urimelighet for fotballspilleren.

6.2 Foreningsfriheten

Foreningsfrihet er det prinsippet som hjemler idrettens selvbestemmelsesrett. Det finnes ingen generell foreningslov i Norge. Foreningsfriheten er heller ikke grunnlovshjemlet, men hjemlet i EMK artikkel 11 nr 1 som gjelder som norsk rett etter innføringen av menneskerettsloven. Vern av foreningsfriheten følger av det alminnelige legalitetsprinsipp.

NFF lov Kapittel 13 viser de områder der foreningsfriheten i forbindelse med fotballforbundet kommer eksplisitt til syne. Reguleringen av idrettslige selvdømme og bruken av voldgift som rettslig løsningsapparat viser at fotballforbundet indirekte påberoper seg foreningsfriheten.

Konflikter som angår rent interne forhold som spilleregler eller tilsvarende regler vil det nødvendigvis være opp til idrettsforeningene selv å avgjøre. I Rt. 1995 s. 1111 ble det slått fast at en bordtennisklubb som ville prøve gyldigheten av et vedtak om regelendring for gjennomføringen av et sluttspill i bordtennis-NM, ikke hadde rettslig interesse i å prøve reglene for retten. Etter dagjeldende tvistemålslov av 1915 § 54 var dette et krav for å få saken prøvet for domstolene.⁸² Det går videre fram av dommen at det til en viss grad er anledning til å bringe andre foreningsrettslige forhold enn hva gjelder rene spilleregler eller konkurranseregler, inn for de alminnelige domstoler.

⁸² I nåværende Tvistelov av 2005, § 1-3

6.3 Voldgift

Alle som spiller på et høyt nivå⁸³ i Norge må ha signert en Standardkontrakt for å få lov til å spille offisielle kamper for sin klubb. Inngåelsen av denne kontrakten innebærer at det oppstår et arbeidsgiver/arbeidstaker forhold mellom klubben og spilleren.⁸⁴

Standardkontrakten er dermed avhengig av forbundets godkjenning for å være gyldig. Fotballforbundets standardkontrakt bestemmer i punkt 14 c at tvister skal avgjøres etter Fotballens Voldgiftsordning. I tillegg legger som nevnt NFF loven kapittel 13 opp til at organisasjonens konflikter skal løses ved voldgift.

Voldgift er en privat måte å løse en rettslig konflikt på. Dommerne blir oppnevnt av partene. Voldgiftsprosessen er i vesentlighet kjennetegnet av uformellhet, konfidensialitet, kostbarhet samt at den er bindende, da beslutningene som blir foretatt ikke kan ankes. En fordel for aktørene kan være at i motsetning til for domstolene, foregår prosessen lukket og konfidensielt.

Voldgift er egnet som rettsmiddel når det avtales blant jevnbyrdige parter.

Man kan trekke en analogi fra bruken av voldgiftsklausuler i forbindelse med forbrukerretten. Rettssituasjonen tilsier at det ikke alltid kan forventes av en gjennomsnittsforsbruker at han nødvendigvis forstår hva slike klausuler innebærer. Derfor kan man heller ikke i alle tilfeller avtale voldgift med forbrukere.⁸⁵ Fotballspillere har i likhet med forbrukeren ikke alltid heller like mye innsikt i avtalene som de er en del av. Dette gjelder særskilt dersom de ikke er representert ved en agent eller en advokat ved avtaleinngåelsen. I forbindelse med den regelen som gjelder for forbrukeren at voldgiftsavtalene ikke er bindende dersom de er ”inngått før tvisten oppstod”, jf § 11 første ledd i Lov om voldgift kan man si at det samme utgangspunkt finnes for fotballspillere. Deres standardkontrakt inneholder voldgiftsavtaler, og konflikten kan like gjerne oppstå etter at kontrakten er inngått.

⁸³ Tippeligaen, Adeccoligaen og Toppserien for kvinner.

⁸⁴ Hentet fra NFF, se www.fotball.no

⁸⁵ Jf. 2004-05-14 nr 25 Lov om Voldgift, § 11.

Mikel-saken, RG 2006 s 1324, viser at drøftelsen av forholdet mellom voldgift og domstolene er høyaktuell. Her kom retten frem til at NFFs voldgiftsklausul i standardavtalen ikke var bindende i dette tilfellet, som ble ansett å gjelde opphøret av en arbeidsavtale.

Virkingen av en dom avsagt i voldgiftsretten vil ellers være den samme som for de alminnelige domstolers vedkommende.

Imidlertid vil en voldgiftsbestemmelse ikke være bindende for en sivil rett så lenge den ikke er uttrykkelig avtalt. En reglementsbestemmelse binder ikke retten. Dette ble slått fast i Kjetil Osvold-saken.⁸⁶ Osvold gikk til sivil sak mot fotballspilleren Tommy Svindal Larsen for påstått manglende betaling av agentonorar. Denne saken ble tatt opp til behandling av Nedre Romerike tingrett.

Hellvik-saken, Rt 1983 s 167 - er ikke lenger relevant i dag, etter bosman-dommen og NFFs innføring av profesjonell fotball⁸⁷. Ut i fra synsvinkelen her vedrørende idrettens selvdømme versus domstolenes kompetanse, er den likevel fremdeles interessant. Dommen viser at namsretten på Jæren kunne behandle saken, til tross for fotballforbundets klare innvending mot dette. Retten mente altså at NFFs innsigelser mot dette ikke kunne føre til avvisning.

Ved enkelte konflikter før dette har retten avvist saken med henvisning til NFFs lov som fastslår selvdømme. Slik var tilfellet i Rt 1989 s. 773 ”fotballdommer”, der Høyesteretts dommere henviste til den dagjeldende § 40 i NFFs lov angående voldgiftsbehandling.⁸⁸

⁸⁶ Opplyst av Advokat og Spilleragent med lisens fra NFF, Per A Flod.

⁸⁷ Leren på side 188

⁸⁸ Nevnt av G. Woxholth i Idrett og Juss, 2 utgave, side85.

Internasjonalt er CAS⁸⁹ den voldgiftsdomstolen som benyttes i idrettstvister. CAS blir forelagt en rekke saker fra ulike idrettsområder og idrettsgrener.

6.4 Avtaleklausulenes rettslige stilling

NFF godtar som tidligere nevnt ikke slike klausuler, og kan utnytte seg av sitt sanksjonsapparat for å reagere på avtaler som inneholder klausuler som dekkes av NFFs forbud. Et annet spørsmål blir derfor om disse avtalene isolert sett ville holdt rettslig ved en domstolsprøvelse.

Professor Geir Woxholth hevder⁹⁰ at det grunnleggende prinsipp i norsk avtalerett, om at avtaler skal holdes gjelder så langt ikke avtalene er i strid med ufravikelige ugyldighetsregler. Kenneth André Leren følger opp med å støtte Woxholths syn i den tredje utgaven av *Idrett og Juss*.

Slike kontraktsklausuler som her behandles er kun i strid med organisatoriske bestemmelser, og vil derfor kunne stå seg i retten. Forholdet til partene i kontrakten tilsier det, de har inngått en kontrakt med en klausul som kanskje var utslagsgivende for at avtalen i det hele tatt kom i stand. Dersom fotballspilleren er i god tro angående klausulenes lovlighet, bør det være et vesentlig moment som taler for at kontrakten ville godkjennes av retten. Det kan ikke automatisk legges til grunn at spilleren ikke er i god tro vedrørende klausulen⁹¹, men dersom han har en agent til å representere seg svekkes hans gode tro.

I praksis har ikke avtaleklausulene blitt prøvet rettslig ennå. Det skyldes at fotballspillere og klubber generelt foretrekker å inngå forlik, framfor å gå den ”tunge veien” om

⁸⁹ På norsk kalt Idrettens voldgiftsrett, engelsk (CAS) Court of Arbitration for sport, eller Tribunal Arbitral du Sport (TAS) på fransk. www.tas-cas.org. Domstolen ble opprettet i 1984, og har hovedsete i Lausanne.

⁹⁰ I *Idrett og Juss*, 2 utgave.

⁹¹ Jfr. Leren, *Idrettsjuristen* (DK), 2004 side 44.

rettsapparatet. Fotballspilleres karrierer er korte, og de har ofte ikke anledning til å avvente løsningen på en tvist som kan ta årevis, uten at de får spilt kamper i mellomtiden.⁹² I tillegg er det alltid en økonomisk risiko ved å føre en sak for retten, som sannsynligvis verken spillerne eller klubbene ønsker å ta.

7 Er reglene i overensstemmelse med norsk rett?

7.1 Alminnelig norsk arbeidsrett

Det er i dag et spenningsfelt mellom foreningsfriheten og dens reguleringer, og alminnelig norsk arbeidsrett. Aller tydeligst kan man se dette ved spørsmål om arbeidstakeres anledning til å si opp sin stilling. Fotballspillere anses i dag som arbeidstakere. Dere stilling er regulert i arbeidsmiljøloven av 2005 § 14-9, bokstav d. Bestemmelsen sier at idrettsutøvere kan regnes som midlertidig ansatte, og er et unntak fra hovedregelen om fast ansettelse.

Det er uavklart i norsk rett om en spiller ansvarsfritt kan si opp sin kontrakt med klubben. Gode grunner taler nok for at det bør være en slik oppsigelsesadgang, uten at spilleren må betale erstatning til klubben. Den løsningen vil imidlertid sette hele overgangssystemet slik det er i dag i en usikker posisjon. Det kan være at det allikevel på sikt vil være den beste ordningen.

Dersom spillere har svært lange kontrakter kan en manglende oppsigelsesrett i seg selv bryte med alminnelige prinsipper i norsk arbeidsrett. Man kan ut i fra urimelighetsbetraktninger i alle fall mene at det bør være sånn. Norges Fotballforbund tillatter kontrakter med varighet på 5 år⁹³ for profesjonelle fotballspillere, jfr. §3-3 b annet

⁹² Leren til nettavisen.no

⁹³ For øvrig i tråd med FIFA-reglementet. Tidligere, før 2002, var det anledning til å avtale kontrakter over lengre tidsrom.

ledd. Dersom man overkjører ulovfestede arbeidsrettslige prinsipper kan det bli avgjørende for den eventuelle oppsigelsesadgangen dersom bruddet går langt nok. Det kan altså allikevel til tross for at domstolene nok antakelig vil strekke seg etter å respektere foreningens interne selvjustis være at en slik konflikt hadde blitt bedømt i spillerens favør.

7.2 Kontraktsrett – avtaleloven § 36

Prinsippet om at avtaler skal holdes⁹⁴, jfr. Kong Christian den femtis Norske Lov av 1687 5-1-2, står sterkt i norsk kontraktsrett. Dette prinsippet gjelder kun dersom avtalene er rimelige i sitt innhold og balanserte i sitt styrkeforhold.⁹⁵ Høyesterett har nå i en ny avgjørelse⁹⁶ berørt prinsippet rekkevidde, og kommet frem til at det gjelder som et rettslig utgangspunkt, om ikke noe mer enn det. Avtaler som er inngått i strid med et foreningsreglement vil allikevel være bindende for partene i avtalen.

Men slik ordningen er i dag kan for eksempel Stabæk kjøpe et talent som Nick Rios Haugen fra deres nabo, andredivisjonsklubben Bærum SK, for tre hundre tusen kroner, og kreve 55 millioner for ham ved en eventuell overgang til FC Groningen året etter. Spilleren har i realiteten ingen kontroll over hva klubben kan kreve for ham. Klubben kan med henvisning til at spilleren er under kontrakt forlange hva de vil, og har rett til å si nei dersom hans favorittklubb Liverpool vil kjøpe ham for 25 millioner kroner. Klubbens rett til å kreve hva de vil for spillerne, gjelder uavhengig av vesentlige momenter som dog pleier å gis betydning, så som spillerens alder, ferdigheter, kontraktsverdi, tidligere praksis i form av kamperfaring på landslag eller øverste serienivå og framtidige utviklingsmuligheter.

⁹⁴ "Pacta sunt servanda" på latin

⁹⁵ Professor Henning Jakhelln til www.niso.no

⁹⁶ Som tidligere referert "Statoil pensjonsdommen", fra 29.09.2008

Avtaleloven § 36 setter forbud mot urimelige avtaler, og spesielt gjør den seg gjeldende i tilfeller der kun den ene parten nyter godt av avtalen. En slik avtale uten balanse og uten en mulighet til å komme seg videre, slik frigjøringsklausulen ville gitt spilleren, bør kunne anses å være urimelig, da den legger såpass store bånd på spillerens yrkesmessige frihet.⁹⁷ Leren henviser også i Idrett og Juss til såkalte karensklausuler som er vanlige innen enkelte bransjer i arbeidslivet. Klausulene innebærer et forbud for arbeidstakeren å ta arbeid hos en konkurrerende virksomhet i en viss tid og i noen tilfeller forbud mot å ta med en kundekrets videre. Det finnes også klausuler som inneholder forbud mot at arbeidstakeren selv starter opp en konkurrerende virksomhet. Disse klausulene vil imidlertid lett kunne være urimelige etter § 36 hvis de ikke inneholder en ytelse i form av vederlag til arbeidstakeren som får en slik klausul i kontrakten. Slike klausuler innebærer i stor grad et bånd på yrkesuttøverens frihet, men i arbeidslivet er det vanlig at man får etterlønn for å kompensere for det båndet som blir lagt på arbeidstakerens valgmuligheter.

Spillerne har ikke adgang til å avtale ting som strider mot NFFs standardavtale. Deres rett til å spille fotball, avhenger av at de vedtar en avtale som blir påtvunget dem av NFF. Det kan i seg selv være urimelig etter den avtalerettslige generalklausul § 36. For å konstatere en urimelighet etter § 36 må imidlertid en individuell helhetsvurdering av avtalen foretas. Flere andre forhold kan medføre urimelighet og dermed gjøre avtalen ugyldig. For eksempel dersom spilleren mottar svært lav lønn i forhold til idrettslige prestasjoner eller der spilleren blir lokket til klubben med løfte om førstelagspill, men ender opp på reservelaget.⁹⁸

Urimelighetsvurderingen går i det hele tatt i gjennom som en rød tråd på dette området. Fotballforbundets regler om avtaleklausuler slik de er i dag virker altså å være strid med både norsk arbeidsrett og norsk avtalerett.

⁹⁷ Se Leren, Utøver- og treneravtaler innen idretten, side 95, Idrett og Juss, 3 utgave.

⁹⁸ I disse tilfellene vil også reglene om sporting just cause kunne slå inn.

8 Er reglene i overensstemmelse med internasjonal rett?

Internasjonaliseringen i samfunnet har stått sterkt de siste årene. Det er viktig at nasjonale regler som regulerer områder der det er hensiktsmessig med felleskap og likhet til andre lands lover og regler, ikke befinner seg i en motstridssituasjon i forhold til internasjonale regler. En slik motstrid vil innebære at en fremtidig internasjonal felleskapsfølelse som historien har vist at kan være viktig på en rekke områder, motvirkes.

8.1 FIFA-reglene

FIFA er det internasjonale fotballforbundet.

FIFA's internasjonale regelverk og dets bestemmelser skal overholdes i de nasjonale forbunds regelverk. Disse reglene er blitt til på bakgrunn av et ønske om å forene verdensfotballen på mange ulike plan, og å skape en balanse mellom forbundslandene som er viktig for fotballens framtidige utvikling. Reglene er samlet i "FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players",⁹⁹ og gjelder for internasjonale overganger i fotball.

I FIFAs overgangsregelverk er det dens innledende artikkel 1 som er interessant ut i fra en vurdering angående NFF forbud mot avtaleklausuler rettet mot overgangstak. Avsnitt 3 b lyder: "Each Association shall include in its regulations appropriate means to protect contractual stability, paying due respect to mandatory national law and collective bargaining agreements. In particular the following principles must be considered". Deretter følger en rekke strekpunkt, hvor punkt 5 er mest relevant for denne drøftelsens vedkommende. "...the principle that in the event of termination of contract without just cause, compensation shall be payable and that such compensation may be stipulated in the contract."

Bestemmelsen bør forstås som at FIFA sier at det skal være mulig å forhåndsregulere avslutningen av en kontrakt utenom tilfeller der just cause foreligger. Det innebærer at de

⁹⁹ www.fifa.com har link til fullversjonen av dette reglementet.

ulike nasjonale forbundene bør eller skal, jfr ordlyden: ”shall”, ha regler i sine nasjonale regelverk som tillater partene å regulere erstatningssummen og adgang til å kontraktsfeste den. Dette fremgår dersom man sammenholder den første punktum i bestemmelsen med strekpunkt 5.¹⁰⁰

Når en spiller som er under kontrakt, blir solgt fra klubb A til B innebærer det i realiteten et kontraktsbrudd fra spillerens side overfor klubben. Overgangsvederlaget, som nær sagt alltid i praksis betales av den nye klubben, blir da å regne som en erstatning for spillerens kontraktsbrudd. I teorien er det spilleren som er den ansvarlige for denne erstatningen for kontraktsbruddet som påhviler ham. Det fremgår av bestemmelsen at man dermed kan avtale vilkårene for denne erstatningen på forhånd, i kontrakten mellom klubb og spiller. Erstatning skal betales ved kontraktsbrudd utenom just cause, det fremgår av ordlyden. Imidlertid forstås det altså i prinsippet de ordinære kontraktsbrudd, da det innen fotballen er langt mer vanlig å avbryte kontrakter med en overgang, i forhold til brudd som følger av just cause. Det følger videre at denne erstatningen kan reguleres på forhånd i kontrakten.

Denne bestemmelsen er ikke tvingende i sin art, overfor de nasjonale forbund. Det følger av ordene ”must be considered”, og med det menes etter min oversettelse: ”må vurderes”. NFF følger klarligvis derimot ikke resonnementet at denne bestemmelsen er et påbud eller en oppfordring til å tillate og regulere noe som de selv forbyr en regulering av. NFF¹⁰¹ mener at denne bestemmelsen ikke regulerer spørsmålet om overgangssum, men at det kun er snakk om at spilleren normalt er erstatningspliktig overfor klubben dersom han bryter kontrakten før kontraktstiden er gått ut og FIFA mener at det er dette som skal reguleres.

NFF sendte inn sitt overgangsreglement til FIFA for vurdering i mars 2007, slik som FIFA oppfordret alle nasjonale fotballforbund til å gjøre etter sin reviderte utgave av overgangsreglene som trådte i kraft i juli 2005. NFF har hittil ikke mottatt noen merknad på den aktuelle bestemmelsen i overgangsreglementet fra FIFA sin side.¹⁰²

¹⁰⁰ Kenneth Andre Leren i e-post.

¹⁰¹ Roger Ness uttalelse på vegne av NFF:

¹⁰² Opplyst skriftlig av Roger Ness, NFF. 29.10.2008

Allikevel er dette en bestemmelse som gir en sterk oppfordring fra FIFA i og med at den er inntatt i de internasjonale overgangsreglene. Det er for øvrig heller ingen FIFA-regel som sier at de nasjonale forbund kan forby spillere rett til andel av overgangsvederlag. NFF er underlagt FIFA, og har blitt delegert nasjonal myndighet av FIFA og UEFA.¹⁰³FIFA ønsker å regulere nasjonale forhold med den regelen, og dette prinsippet bør følges av NFF.

8.2 EØS-avtalens art. 28

EØS avtalen mellom EU-landene og Norge, Island og Liechtenstein trådte i kraft 1.januar 1994. EØS-avtalen er innført som norsk rett ved EØS-loven. EØS-avtalen inneholder viktige regler om fri flyt av arbeidskraft og tjenester.

Artikkel 28 finnes i Del 3 av avtalen, og omhandler fri bevegelighet for arbeidstakere. Den tilsvarer innholdsmessig i all vesentlighet det samme som EU-traktatens art. 39, jfr tidligere Romatraktaten § 48.

Rettspraksis¹⁰⁴ fra EF-retten viser at idrettens verden er omfattet av EF-retten, og videre etter 1992, av EU-retten. Problemstillingen her er om norske fotballspillere har en reel adgang til fri bevegelighet i det felleseuropeiske arbeidsmarkedet. Konkret vil det innebære en drøftelse om hvorvidt NFFs regler innebærer en restriksjon mot den frie bevegelighet.

I forhold til artikkelens begrep ”arbeidstakere” er det ikke tvil om at profesjonelle fotballspillere dekkes under dette, da arbeidstakere etter rettspraksis i denne sammenheng tolkes vidt.

Ved en språklig tolkning av ordlyden og juridisk teori blir bestemmelsen trolig å regne som et diskrimineringsforbud, og ikke et restriksjonsforbud som retter seg mot nasjonale

¹⁰³ Leren, fotballspillerens klubbskifte, side 33.

¹⁰⁴ Den første saken som slo dette fast var ”Walrave og Koch v. Association Union de Cycliste International”, Sak 36/74.

forbudsbestemmelser.¹⁰⁵ Imidlertid slår Bosman-dommen fast at prinsippet også gjelder for nasjonale, ikke-diskriminerende restriksjoner.

Norske spillere blir generelt priset for høyt i dag sammenliknet med deres egentlige verdi. Dette har i hvert fall engelske og andre utenlandske klubber etter hvert begynt å ha i tankene når de er på jakt er nye signeringer.

I tillegg til dette kommer at når ikke andre nasjoner har samme forbud som Norge, som vi skal se under avsnittet ”et komparativt blikk” blir det en forskjellsbehandling av fotballspillere i Norges adgang til det europeiske arbeidsmarkedet i forhold til utenlandske spillere. Fotballspillere fra Norge ønsker med en utenlandsovergang å oppnå bedre arbeidsbetingelser i forhold til blant annet lønn og muligheter for å gjøre internasjonal suksess. Det er derfor fri bevegelighet for arbeidstakere er et viktig prinsipp også for fotballspillere.

Reglene om overgangsvinduer som kom i 2002, setter i realiteten egentlig også prinsippet om fri flyt av arbeidskraft i en usikker posisjon. Men i Lehtonen-saken¹⁰⁶ ble det uttalt at slike vinduer kan godkjennes dersom de opprettholdes av sportslige grunner, for eksempel begrunnet i å hindre klubber å kjøpe seg til suksess i gjennom hele sesongen.¹⁰⁷

Etter min oppfatning innebærer forbudet mot klausuler om spillerens rett til andel av overgangsvederlag og forbud mot avtaler om akseptplikt ved tilbud som møter en fastsatt sum, en ulovlig restriksjon i den frie bevegelighet for fotballspillere i Norge.

¹⁰⁵ Jfr, Norsk Lovkommentar, note 56 til artikkel 28, skrevet av Henrik Bull.

¹⁰⁶ Sak C-176/96, Jyri Lehtonen and Castors Canada Dry Numar-Braine ASBL vs. Federation Royale Belge des Societes de basket-ball ASBL (FRBSB) and Ligue Belge-Belgische Liga.

¹⁰⁷ Se Andreas Ekker, Idrett og internasjonal rett, i Idrett og Juss, 3 utgave. Side 329.

9 Et komparativt blikk

Ulike nasjoner har ofte ulik regulering av idrettens regler, da det finnes variasjoner i hvilke interesser man ønsker å beskytte fra land til land.

Det vil allikevel være ønskelig ut i fra dagens moderne samfunnsperspektiv at reglene er så like som mulig. Globaliseringsprosesser, internasjonalisering og nærheten mellom de europeiske nasjonene som har fulgt etter dannelsen av EU taler for at regelverkene bør utformes på en slik måte at de ikke motstrider hverandre. Dersom de ulike nasjonale regelverk er for motstridende, vanskeliggjøres disse prosessene.

9.1 Danmark og Sverige

På en rekke rettslige områder har vi likt å sammenligne oss med og å samarbeide med våre skandinaviske naboland. Dette skyldes i tillegg til den opplagte geografiske nærhet, naturligvis vår lange felles kulturelle og historiske arv. Det kan for eksempel nevnes at Avtaleloven av 1918 ble til etter et bredt nordisk samarbeid. Resultatet ble en avtalelov som i høy grad er sammenfallende og harmoniserer med de andre nordiske lands tilsvarende lov.

I Danmark er Dansk Boldspil-union¹⁰⁸ nasjonalt det høyeste organ innen fotballen. I deres Standardkontrakt som regulerer overganger og kontraktsinngåelser finner man ingen forbudsregler som retter seg mot kontraktsklausuler. Det er Kontraktfodbolddutvalget som godkjenner spillerkontraktene i Danmark, og alle avtaler må innsendes de for godkjenning dersom spilleren skal få spillerlisens.¹⁰⁹

I Sverige er det Spelaravtalen¹¹⁰ som regulerer forholdet rundt overgang i § 7.

¹⁰⁸ Hjemmesiden er www.dbu.dk

¹⁰⁹ Se Kontrakter i idretten, Niels Gangsted-Rasmussen i Idræt og Jura, side 115

Det finnes ingen slike begrensninger i spillernes rett til andel av overgangsvederlag, og heller ingen begrensninger i avtalepartenes rett til å inkludere frigjøringsklausuler i sine kontrakter. Dette inkluderer de øvrige konkurransebestemmelser som det svenske fotballforbundet er i besittelse av.¹¹¹

Det er ikke heldig, og med bakgrunn i våre felles lovtradisjoner, merkelig at NFF har laget motstridende regler til SFF og DBU på dette punkt.

9.2 Spania

I spansk fotball er det påbudt for spillerne og klubbene å avtale en klausul som sier hvilken minstesum spilleren må gå for hvis et tilbud som matcher denne summen kommer fra en annen klubb. Her ser man altså at det spanske fotballforbundet RFEF¹¹² har valgt den motsatte løsning av NFF.

De spanske klubbene har altså klausuler i alle sine kontrakter med spillerne, en slik klausul heter på spansk "Clausula de Rescision". Denne ordningen ble til etter press fra den spanske spillerorganisasjonen.

Dette klausul påbudet fører til at klubbene i Primera Division¹¹³ ofte setter et skyhøyt beløp, med den hensikt å unngå å miste en spiller til en annen klubb uten at de kan avtale noe nærmere vilkår når interessen melder seg. Dette har medført at prisene på det innenlandske markedet har blitt høye. For å få tak i nye spillere har nå de spanske toppklubbene gått enda lenger i å benytte seg av utenlandsimport.

¹¹⁰ Standardavtalen for ansettelsen av profesjonelle fotballspillere i Sverige. Avtalen er tilgjengelig på www.spelarforeningen.com

¹¹¹ Bekreftet av Lars Halmersson, Juridikgruppen i SvFF.

¹¹² Real Federación Española de Fútbol. På engelsk: The royal Spanish football federation. Hjemmeside er: www.rfef.es

¹¹³ den øverste divisjonen i Spania.

Barcelona gikk ut og nærmest poengterte at deres nye spiller, franskmannen Thierry Henry ikke kan røres, når de sa at i media at han har en frigjøringsklausul på 125 millioner euro i sin kontrakt.¹¹⁴ Poenget med frigjøringsklausuler som dette blir nok litt borte, da de ikke er mange klubber i verden som har mulighet til å møte slike krav. På den annen side var vel Henry henrykt over å komme til en klubb som Barcelona, og så vel ikke nødvendigheten av å ha en realistisk frigjøringsklausul i sin kontrakt. Den enorme lønnen han får i Barcelona vil uansett kompensere noe for om han etter hvert skulle bli satt ut av laget og ønske seg bort. Virkeligheten i spansk fotball har uansett vist at de fleste overganger som blir gjennomført skjer til en pris godt under det avtalte taket i klausulen.

Utviklingen har gått i retning av at stadig høyere summer blir avtalt. I portugiseren Luis Figo sin kontrakt med Barcelona hadde han en klausul verdt 40 millioner kroner. 5 år senere, i 2000 da han signerte for Real Madrid, måtte den kongelige hovedstadsklubben møte hans daværende klausul på nesten 450 millioner kroner. Barcelona hadde ingen intensjon om å selge Figo, men hadde ikke noe valg når overgangstaket ble innfridd. Denne overgangen blåste alle forhåndstips av banen. Det er nemlig svært sjelden at en spiller veksler mellom de to rivalkubbene, og ikke mindre for en slik sum. Figos klubbkifte ble oppfattet som svært illojalt¹¹⁵, og Barcelona fansen er fremdeles i harnisk over det som skjedde.

Ronaldinho, som flere ganger har blitt kåret til verdens beste spiller av FIFA, fikk en så høy lønn at hans Barcelona så seg nødt til å fastsette en minstesum for hans overgang på over en milliard kroner.¹¹⁶ Brasilianeren ble senere skadeforfulgt og ble solgt til italienske AC Milan for ikke mer enn 150 millioner kroner i 2008.¹¹⁷ Det viser at klausulsummen på

¹¹⁴ Tilsvarende i overkant av 1 milliard kroner. Overgangsrekorden hittil i internasjonal fotball betalt av Real Madrid for underskriften til en annen franskmann, Zinedine Zidane som kostet dem 600 millioner kroner.

¹¹⁵ Lignende hatforhold mellom to klubber, som fører til enorme reaksjoner blant fansen, eksisterer det også flere av på den britiske fotballøya. Overganger mellom: Arsenal-Tottenham, Liverpool-Everton og Celtic-Rangers har alle blitt etterfulgt av store konsekvenser fra fansen for de involverte aktørene.

¹¹⁶ Leren, i Idrættjuristen (DK) 2004 side 41.

¹¹⁷ "Ronaldinho klar for Milan", skrevet på <http://www.vg.no/pub/vgart.hbs?artid=194064>.

ingen måte er utenfor forhandlingsrekkevidde for interesserte klubber. Det er sjelden at summen innfris til fulle, spillerne blir oftest solgt for et mindre beløp.

For de små klubbene i Spania er hverdagen en annen. Den er langt tøffere økonomisk enn man skulle tro med de skyhøye overgangstakene man hører mest om i internasjonale medier. Klubber som Real Madrid, Barcelona og Valencia har god økonomi, mens mange av de øvrige sliter i større grad nå enn tidligere med gjeld og negative tall.¹¹⁸

Overgangsmarkedet for de fleste spanske klubber er dermed svekket i forhold til å handle inn utenlandske spillere.

9.3 Frankrike

Det franske fotballforbundet FFF, har i sitt ”Statut de joueur fédéral”¹¹⁹ valgt å tillate både klausuler om andel av overgangsvederlag og maksimal salgpris begrunnet i sportslige hensyn.¹²⁰ Til tross for stor internasjonal suksess for landslaget i en tid, har ikke den franske ligaen klart å ta igjen de tre store¹²¹ ligaene i attraktivitet for spillerne og sogar heller ikke den tyske.¹²² De franske klubbene har ikke tilgang til like store økonomiske midler som enkelte av sine europeiske konkurrenter. Franske spillere er svært ettertraktet i flere av de store ligaene som følge av landslagets suksess. Med bakgrunn i tillatelsen av klausulene har allikevel en del franske spillere valgt å bli lengre i sin hjemlige liga enn de ville ha valgt å gjøre dersom FFF hadde laget forbudsregler på linje med NFF. Dette har igjen medført en heving av det franske liganivået. Enkelte av de franske klubbene har derfor klart å hevde seg høyt i de europeiske klubbturneringene.¹²³

¹¹⁸ Artikkelen i the Independent, “Spanish football debt mounting as recession looms” tilgjengelig på <http://www.independent.co.uk/sport/football/european/spanish-football-debt-mounting-as-recession-looms-1025690.html>

¹¹⁹ Tilgjengelig på www.fff.fr.

¹²⁰ Jfr Lerens behandling av situasjonen i Frankrike, Fotballspillerens klubbskifte, side 60-61.

¹²¹ Italia, Spania og England.

¹²² For eksempel ville etablerte stjernespillere som Bixente Lizarazu, Willy Sagnol og Franck Ribery spille for FC Bayern München i tysk bundesliga i stedet for i sin hjemlige liga.

¹²³ Monaco, Marseille og Bordeaux.

Landslagsmannen Robert Pires brukte Marseille som et springbrett da han kom til klubben fra Metz og gikk videre til Arsenal året etter.¹²⁴ Dette gjorde han fordi han sikret seg en utvei ut av kontrakten med Marseille ved å avtale en klausul med akseptplikt for et bud på 7,5 millioner euro. Det positive her var at alle parter var fornøyde med avtalen, Pires fikk utviklet seg videre, fansen fikk se sin yndlingsspiller en sesong til utenom på tv og Marseille fikk en klasespiller på laget i en sesong.¹²⁵

9.4 England

The FA som står for The Football Association regulerer i Rules of the FA¹²⁶ forhold relatert til spillerkontrakter i kapittel C: "Rules relating to players". Det fremgår av 1 (b) (i) at: "...any club in membership of the Association... may negotiate a financial arrangement with its players." Sammenholdt med de øvrige paragrafer i Rules of the FA, som ikke setter begrensninger på partenes avtalefrihet, viser det at klubbene har full adgang til å avtale både andel av overgangsvederlag og overgangstak.

De få begrensninger som finnes for øvrig retter seg mot spillerens alder, og forbud mot å gi en tredjepart rettigheter i spilleren som regulerer dennes muligheter til deltakelse i kamper med laget.

Ikke alle klubber ønsker å ha en politikk som beror på slike klausuler, blant annet har Manchester United uttalt at de ikke avtaler slike klausuler med spillerne sine. Real Madrid spekulerte til å begynne med i hvor vidt Cristiano Ronaldo hadde en frikjøpssum da de prøvde å kjøpe ham i 2008.

¹²⁴ Leren i Idrættjuristen (DK), 2004. side 41.

¹²⁵ Leren i Idrættjuristen (DK), side 41.

¹²⁶ Tilgjengelig på www.thefa.com

Klausulene er gjenstand for mye spekulasjoner om overganger i de engelske medier i et land som elsker å spekulere rundt fotball og overganger. Ikke minst er dette et hett tema blant hardnakkede fans som er redde for å miste sine yndlingsspillere.

9.5 Andre norske særforbunds tilsvarende regelverk

Ishockey og håndball er de to andre profesjonelle og kommersielle lagidrettene i Norge. Utøvere innen begge idrettene dekkes av NISOs tariffavtale med NHO. Det er derfor interessant å se ishockeyforbundets og håndballforbundets behandling av tilsvarende problemstilling. Likheten mellom de tre idrettene er stor på mange plan, selv om fotballen har et fortrinn når det gjelder medieinteresse, medlemstall og økonomi. Man bør i de fleste tilfeller kunne trekke analogier fra rettslige løsninger på saker på fotballens område over til håndball og ishockey. Det er allerede fastslått at håndballspillere og ishockeyspillere er omfattet av Bosmandommens ringvirkninger. Dette taler for at regelverkene skal være så like som mulig i Norge, selv om de må tilpasses den enkelte idretts særegenheter, uansett hvilken profesjonell idrett det er snakk om.

Norsk Ishockey forbunds¹²⁷ overgangsreglement som er gitt med hjemmel i NIHF's lov inneholder ingen begrensning i adgangen til å inngå avtaleklausuler. I følge NIHF's lov § 24 som regulerer spilleroverganger kan forbundet kreve å få fremlagt alle avtaler til godkjenning, men det er fremgår ikke at avtalene ikke kan inneholde begrensninger i partenes frie forhandlingsrett ved overgang.

De fleste ishockeyspillere i Europa som har noen forhåpning om å få spille i sportens gjeveste liga, den amerikansk-canadiske NHL¹²⁸, har frigjøringsklausuler i sine kontrakter som gjør at de kan forlate klubben dersom et NHL-franchise kommer med et tilbud.

¹²⁷ NIHF, www.hockey.no.

¹²⁸ National Hockey League. www.nhl.com

Innen håndball er det ikke satt lignende begrensninger på klubbenes frie forhandlingsrett som NFF har gjort. Verken i Spillerkontrakten om midlertidig tilsetting på heltid for håndballspillere i klubb, eller i Lov for Norges håndballforbund er adgangen til å avtale slike kontraktsklausuler hindret.¹²⁹

For eksempel har landslags - og Larvik spilleren Kari Mette Johansen en slik klausul i sin kontrakt, der hun kan forlate klubben til fordel for et dansk lag eller et annet utenlandsk lag.¹³⁰

Det internasjonale håndballforbundet IHF's¹³¹ reglement innholder en bestemmelse som uttrykkelig sier at det skal legges vekt på å avtale vilkår som regulerer kontraktens opphør fra en av partenes side. Dette følger av deres del IV. Regulations for transfer between Federations § 9.2: "Important constituents of any such contract as named in § 9.1 are the duration of the contract (beginning and end) as well as provisions relating to termination of the contract by either party." Det er her "provisions relating to termination"¹³² som er relevant, og som direkte tillater både andel av overgangsvederlag og maksimal salgpris klausuler.

¹²⁹ Begge er tilgjengelig på håndballforbundets hjemmeside: www.handball.no

¹³⁰ <http://www.dagbladet.no/sport/2006/12/19/486497.html>

¹³¹ www.ihf.com

¹³² "Bestemmelser/Klausuler som gjelder opphør av kontrakt", min oversettelse.

10 Avslutning og konklusjon

10.1 De lege ferenda

De lege ferenda synspunkter er vurderinger om hvordan retten på et bestemt rettsområde burde være. De lege lata er motsetningen, og er argumentasjon som beskriver hvordan retten faktisk er. En rettspolitisk gjennomgang av reglene følger her, før oppgaven rundes av med en konklusjon.

10.1.1 Er reglene til hinder for norske fotballklubbers muligheter til å beholde sine spillere?

Trenden i retning av at norske fotballspillere har valgt å gå til såkalte ”bakgårdsklubber”¹³³ i mindre anerkjente ligaer istedenfor å signere en ny kontrakt med sin norske klubb har vedvart.¹³⁴ Spilleren ville unektelig tenkt seg om to ganger før de gikk til en klubb i for eksempel Belgia som har lagt på bordet en økonomisk grei kontrakt, dersom den norske klubben hadde hatt anledning til å tilby dem en klausul om maksimal overgangssum som en fluktmulighet.

De fleste norske fotballspillere drømmer om å spille i de beste ligaene, og i stedet for å bruke de nest beste ligaene som et springbrett, ville det gagnet klubb fotballen her hjemme om vi hadde fått beholde de største talentene litt lenger. Fotballspilleren kunne dermed hatt litt mer is i magen og ventet til det riktige tilbudet kom. Ofte fungerer heller ikke overgangene til ligaene på nest øverste nivå som noe springbrett, men mer som en hindring i spillernes mulighet til å komme seg til de beste klubbene som hører hjemme i England,

¹³³ En populær og litt nedsettende betegnelse, oftest brukt om ligaene i de mindre europeiske landene, som ikke får like mye medieoppmerksomhet og som heller ikke holder et like høyt nivå verken sportslig eller økonomisk som for eksempel de engelske, spanske og italienske toppligaene. Ordet bakgårdsklubb har blitt assosiert med klubber i land som Østerrike, Sveits, Belgia, Hellas, Tyrkia og mange av de Øst-europeiske landene. Uttrykket er også benyttet av *Leren i Idrett og Juss 3* utgave, side 82.

¹³⁴ Tatt i betraktning av at det totale antallet utenlands eksporter har sunket de siste årene.

Spania og Italia. Spillerene vender heller hjem til Norge for å satse på å få et nytt og friskt giv i karrieren.

Klausulene vil også innebære at færre klubber mister sine gode spillere på Bosman-overganger, der de ville siddet igjen med null og niks for spilleren. Dersom klausulene hadde vært tillatt, kunne spillerne fått anledning til å tilføre sine hjemklubber sårt tiltrenge midler. Flere spillere har uttalt at de ønsker å gi noe igjen til klubbene de har tilbrakt oppveksten som fotballspiller i, og til norsk fotball generelt. En Overgangstak-klausul vil også være nyttig i tilfeller der spilleren og klubben ikke er enige om kontraktslengden. Som regel er det spilleren som ønsker en kortere kontrakt, og klubben en lengre. Hvis partene ikke blir enige er et alternativ da å la spilleren få en klausul med akseptplikt på en lavere sum enn det han ellers ville ha fått. En slik klausul lages i praksis slik at den for eksempel bare gjelder for det siste året i kontrakten, som var gjenstand for uenighet mellom spiller og klubb.

Faktisk er det også slik at reglene medfører større problemer for norske klubber til å skaffe seg gode spillere som er under kontrakt med en annen klubb. For å kompensere for manglende adgang til å inngå avtaler med klausuler, betaler klubben høyere lønn til spillerne for å sikre seg deres underskrift. De samme pengene kunne naturligvis vært brukt for å lokke til seg ny arbeidskraft fra andre klubber, dersom lønnsnivået hadde blitt senket som følge av en tillatelse av avtaleklausuler.

Et annet forhold som derimot gjør det vanskelig for norske klubber å beholde sine spillere, er Webster-dommens resultat. Dommen gjør det mulig for norske spillere å realisere en drøm om utenlandsspill ved å kjøpe seg selv fri, eller å få den nye klubben til å kjøpe seg fri fra kontrakten ved å betale erstatning i form av å dekke den delen av lønnen som er gjenstående i kontrakten. Dette vil antakelig føre til at klubbene strekker seg lengre i å gi spillerne forbedrede betingelser når det blir aktuelt med en reforhandling av kontrakten en

tid ut i avtaleforholdet da den beskyttede periode på enten 2 eller 3 år avhengig av spillerens alder¹³⁵ går mot en ende.

10.1.2 Bør reglene avskaffes?

Reglene er åpenbart ikke til gunst for norsk fotball, verken for spillere eller klubber. Man kan spørre seg om NFF ikke viser spillerne litt vel liten grad av tillit når de ved reglens innføring i realiteten karakteriserer spillere som griske og grådige. Mange spillere ønsker å gi noe igjen til klubbene sine, og dermed bidra til det felleskapet som har bidratt til at de har blitt så dyktige fotballspillere som de har blitt.

Reglene er til hinder for norske fotballspilleres utviklingsmuligheter, og bør derfor avskaffes.

10.1.3 Hvordan bør nye regler utformes?

Reglene bør endres, på bakgrunn av at de ikke blir overholdt eller fungerer i dag.

Ny § 1-3 d i overgangsreglementet bør dersom det er lovteknisk mulig lyde: ”Klubber og spillere kan ved avtale fastslå den type økonomisk ordning de ønsker vedrørende vilkår rundt inngåelse, innhold og opphør av kontrakt.”

¹³⁵ Grensen mellom 2 og 3 år går ved 28 års alder.

10.2 Konklusjon

Reglene i overgangsreglementet innebærer reelle inngrep i partenes avtalefrihet som direkte hindrer spilleres mulighet til å skifte klubb. Det bør være opp til kontraktspartene og avtale hvilke vilkår de ønsker at avtalen skal dekke. NFF tillater såpass få vilkår til forhandling, at det går utover partenes muligheter for å oppnå enighet om avtalen. Imidlertid har det så langt sett ut til at det i hovedsak er advokatene og agentene i fotballverdenen som har brydd seg nevneverdig.

En følge av den utviklingen man har sett er at idretten har kommet nærmere andre områder i samfunnet. Dette taler for at de alminnelige samfunnsdomstoler i økt grad vil være med på å påvirke idretten fremover.

Lønnsutviklingen i norsk fotball har skutt i været. Mange klubber sliter med økonomien, på grunn av fallet i antall spillereksporter til utlandet. Dersom klubben hadde hatt en adgang til å avtale frigjøringsklausuler ville det bidratt til å holde lønnsnivået nede. Alle slike klausuler som gjennomgått i oppgaven bør tillates med begrunnelse i hensynet til avtalepartenes avtalefrihet og autonomi.

Tippeligaens fremtid ser imidlertid ikke så ille ut. Inneværende sesong har tilskuersnittet økt fra tidligere år. Det har også vært en større andel utenlandske profiler¹³⁶ som har holdt et høyt sportslig nivå og vært med på å tilføre Tippeligaen noe unorskt i form av spillemåte og teknikk. For konkurransen mellom klubbene, er det et sunnhetstegn at lag som Stabæk og Brann har tatt seriegull de to siste årene.

Det arbeides med et nytt agentreglement som vil bli mer utfyllende enn dagens reglement fra 2001. Det nye reglementet vil tre i kraft 01.01.2009, men reglene jeg har behandlet i oppgaven her vil ikke bli berørt.¹³⁷ Det fremkom på forrige forbundsting på Hamar i mars

¹³⁶ Jeg tenker i første rekke på spillere som Alanzino, Anthony Annan, Veigar Pall Gunnarsson, Daniel Nannskog og Marek Sappara.

¹³⁷ Opplyst av Per A. Flod, leder i agentforeningen.

2008, at NFF ønsket å sette ned et eget overgangsutvalg som skal evaluere og komme med forslag til endringer i NFFs overgangsreglement for forbundsstyret før neste forbundsting i 2010.¹³⁸ Man får i den forbindelse håpe at disse reglene blir gjenstand for nærmere drøftelse.

¹³⁸ Se Tingehefte, Norges fotballforbunds ting, Hamar, 7-9 mars 2008.

11 Litteraturliste

11.1 Bøker og Artikler

Kenneth André Leren, Fotballspillerens klubbskifte, Bergen, 2002

Kenneth André Leren, i Idrætsjuristen (DK), 2004.

Gunnar-Martin Kjenner (red.), Idrett og juss, 3 utgave. Oslo, 2004

Gunnar-Martin Kjenner (red.), Idrett og juss, 2 utgave. Oslo, 1992

Lars Halgreen, European Sports Law. København, 2004

Lars Halgreen, Sportsret. København, 2000

Rasmus Skovsgaard Haugaard og Casper Fisker, Sportskontrakter, København, 2004

Idræt og Jura, Jens Evald...(et al.). København, 1997

11.2 Internetsider

www.fotball.no

www.fifa.com

<http://curia.europa.eu/>

www.dagbladet.no

www.fifpro.org

www.independent.co.uk

www.vg.no

www.goal.com

www.vif-fotball.no

www.premierleague.com

www.niso.no

www.lo.no

www.nrksport.no

www.tas-cas.org

www.nettavisen.no

www.dbu.dk

www.spelarforeningen.com

www.rfef.es

www.fff.fr

www.thefa.com

www.hockey.no

www.nhl.com

www.ihf.com

www.handball.no

”Kan blåse i NFFs regler” - <http://arkiv.nettavisen.no/Nyhet/180990/-+Kan+bl%C3%A5se+i+NFFs+regler.html>.

”Vil ha nedrykksklausul” - <http://www.ta.no/fotball/telemark/article2790914.ece>

”Alle vil ha Sigurd Rushfeldt” - <http://arkiv.alltidfotball.no/?>

[module=articles&tournament=7&id=822](http://worldofarsenal.co.uk/2008/04/07/its-true-quaresma-has-a-5m-relegation-release-clause)

<http://worldofarsenal.co.uk/2008/04/07/its-true-quaresma-has-a-5m-relegation-release-clause>

11.3 Norsk rettspraksis

Rt 1992 s. 534

Rt 1983 s. 167

HR-2008-01664-A

RG 2006 s 1324

Rt 1989 s. 773

11.4 Internasjonal rettspraksis

Sak 415/93 URBSFA v Bosman

Sak 36/74, Walrave og Koch v. Association Union de Cycliste International”,

Sak C-176/96, Jyri Lehtonen and Castors Canada Dry Numar-Braine ASBL vs. Federation Royale Belge des Societes de basket-ball ASBL (FRBSB) and Ligue Belge-Belgische Liga.

11.5 Lover og Reglement etc.

Lov om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) av 17-06-2005 nr.90

Lov om Voldgift av 14-05-2004 nr. 25

Lov om avslutning av avtaler, om fuldmagt og om ugyldige viljeserklæringer av 31-05-1918 nr.4

Kong Christian den femtis Norske Lov fra 1687

Norsk Lovkommentar

FIFA Regulations on the status and transfer of players

Tinghefte, Norges fotballforbunds ting, Hamar, 7-9 mars 2008

